

Eerika Lähde & Sella Kivioja

TILINPÄÄTÖSANALYYSI YRITYKSELLE X OY

TILINPÄÄTÖSANALYYSI YRITYKSELLE X OY

Eerika Lähde & Sella Kivioja
Opinnäytetyö
Kevät 2021
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma, Taloushallinto

Tekijät: Eerika Lähde & Sella Kivioja

Opinnäytetyön nimi: Tilinpäätösanalyysi yritykselle X Oy

Työn ohjaajat: Nina Kukkonen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2021

Sivumäärä: 67

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia tilinpäätösanalyysi toimeksiantajayritykselle. Toimeksiantajayrityksenä oli keittiökalusteita valmistava ja myyvä pienyritys, joka toimii toimialalla 31020 keittiökalusteiden valmistus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli analysoida yrityksen taloudellista tilannetta kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden näkökulmista sekä selvittää yrityksen taloudellinen tilanne verrattuna toimialaan. Analyysimenetelminä käytettiin tunnuslukuanalyysia, toimiala-analyysia sekä prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä ja trendianalyysia. Tunnuslukuanalyysissa tunnuslukuja verrattiin Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin. Toimiala-analyysissa tunnuslukuja verrattiin Finnveran toimialakohtaisiin tilinpäätöstilastoihin.

Opinnäytetyö toteutettiin tapaustutkimuksena. Tietoperusta rakentui tilinpäätösanalyysista ja analyysin pohjana olevasta kirjanpidosta sekä tilinpäätöksestä. Tietoperusta pohjautui pääasiassa alan kirjallisuuteen. Tutkimusaineistona käytettiin toimeksiantajayrityksen tilinpäätösmateriaaleja kolmelta viimeisimmältä tilikaudelta.

Tilinpäätösanalyysin lopputuloksena toimeksiantajayrityksen todettiin olevan vakavaraisuuden osalta tyydyttävällä tasolla. Maksuvalmius puolestaan oli heikolla tasolla jokaisena vertailuvuotena niin toimialaan, kuin Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin verrattuna. Yrityksen selkeästi heikoin vuosi oli 2019, jolloin kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius eivät olleet riittävällä tasolla. Huolimatta vuoden 2019 huonosta menestyksestä, yritys paransi taloudellista tilannetta huomattavasti vuonna 2020, jolloin yrityksen voitiin todeta olevan kannattava. Maksuvalmius oli kuitenkin edelleen heikolla tasolla vuonna 2020.

Tilinpäätösanalyysista saatuja johtopäätöksiä voidaan hyödyntää toimeksiantajayrityksessä jatkossa talouden suunnitteluun. Yritystä kehoitetaan kiinnittämään huomiota maksuvalmiuden parantamiseen, jolloin yrityksellä olisi paremmat edellytykset selviytyä toiminnan riskeistä. Yrityksen olisi suotavaa tehdä tilinpäätösanalyysseja jatkossa vuosittain.

Asiasanat: Tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut, kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius, prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, trendianalyysi

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree program in Business Economies, Option of Financial Administration

Authors: Eerika Lähde & Sella Kivioja
Title of thesis: Financial statement analysis for company X Oy
Supervisor: Nina Kukkonen
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2021
Number of pages: 67

The objective of this thesis was to create financial statement analysis for a client. The client is a small company from Finland that sells and manufactures kitchen furniture. Company operates on kitchen furniture manufacturing industry.

The main objective of this thesis was to determine the company's financial situation by analysing its profitability, financial solidity, and liquidity. Other objective was to compare the company's financial situation to the branch situation. The company's financial situation was analyzed by using key figure analysis, percentage financial statements and trend analysis.

The theory section deals with financial statement analysis as well as bookkeeping and financial statement. The theory behind thesis consisted mainly of literature. The company's financial statements from years 2018–2020 were used as the material that was analysed.

Result of the analysis was that the client company's weakest year was 2019 when its profitability, financial solidity and liquidity were all at a poor level compared to Yritystutkimus ry's base values as well as to the branch. In 2020 all of company's key figures got a much better position. Profitability was at a good level in 2020 compared to base values set by Yritystutkimus ry. Company's financial solidity was at a satisfactory level each year.

The client company can take advantage of the analysis when planning their future finances. Company is recommended to form financial statement analysis yearly.

Keywords: financial statement analysis, key figures, profitability, financial solidity, liquidity

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TILINPÄÄTÖSANALYYSI	8
2.1	Informaation käyttäjät	8
2.2	Vaiheet ja menetelmät	11
3	KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS	13
3.1	Tuloslaskelma	14
3.2	Tase	17
3.3	Rahoituslaskelma, liitetiedot ja toimintakertomus	19
4	TILINPÄÄTÖSTIETOJEN OIKAISUT	21
4.1	Tuloslaskelman oikaisu	21
4.2	Taseen oikaisu	24
5	PROSENTTILUKUMUOTOINEN TILINPÄÄTÖS JA TRENDIANALYYSI	27
5.1	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös	27
5.2	Trendianalyysi	31
6	TUNNUSLUKUANALYYSI	35
6.1	Kannattavuus	36
6.2	Vakavaraisuus	41
6.3	Maksuvalmius	46
7	TOIMIALA-ANALYYSI	53
7.1	Kannattavuus	53
7.2	Vakavaraisuus	55
7.3	Maksuvalmius	57
8	TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	60
9	POHDINTA	64
	LÄHTEET	66

1 JOHDANTO

Jokaisen yrityksen elinehto on se, että yritystoiminta on kannattavaa. Kannattavuus on yritystoiminnan menestyksen mittari, sekä edellytys yritystoiminnan jatkumiselle (Vilkkumaa 2010, 5). Tämän vuoksi yritysjohton on oltava ajan tasalla erityisesti pitkän ajan kannattavuudesta. Tuloslaskelmasta, taseesta sekä liitetiedoista nähdään yrityksen tilikauden taloudellinen toiminta ja varallisuus. Näitä tilinpäätösmateriaaleja tarkastelemalla ja syvällisemmin analysoimalla saadaan selville yrityksen operatiivisen liiketoiminnan kannattavuus eri apuvälineitä käyttämällä. Tilinpäätösanalyysillä on merkittävä hyöty yrityksen johdolle, sillä analyysi paljastaa mahdolliset aiemmat strategiset kompastuskivet sekä valaisee tulevaisuuden mahdollisuuksia. Yritysjohto ei ole kuitenkaan ainoa sidosryhmä, jolle tilinpäätösanalyysi on merkittävä apuväline päätöksenteossa. Edellä mainittujen syiden vuoksi olemme päättäneet laatia opinnäytetyönä toimeksiantajayritykselle tilinpäätösanalyysin.

Opinnäytetyö tehdään keittiökalusteita valmistavalle sekä myyvälle yritykselle, jonka toimiala on keittiökalusteiden valmistus. Kyseessä on pienyritys, jossa työskentelee noin 60 työntekijää. Yrityksen asiakkaita ovat yksityishenkilöt ja yritykset. Toimeksiantajayrityksestä käytetään myöhemmin työssä nimitystä yritys X Oy.

Toteutamme opinnäytetyön tapaustutkimuksena. Tutkimuksen tarkoituksena on laatia tilinpäätösanalyysi. Tiedonkeruu analyysia varten toteutetaan dokumenttianalyysina. Analysoitavana aineistona toimii yrityksen X Oy tuloslaskelma, tase, sekä liitetiedot kolmelta viimeiseltä tilikaudelta. Yritykseltä X Oy saatavaa ainestoa analysoidaan laadullisesti. Analyysimenetelminä käytämme tunnuslukuanalyysia, prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä sekä trendianalyysia. Lisäksi yrityksen taloudellista tilannetta verrataan muihin toimialalla toimiviin yrityksiin käyttäen toimiala-analyysia.

Työn keskeisiä käsitteitä ovat tilinpäätös sekä tilinpäätösanalyysi. Tietoperusta rakentuu tilinpäätösanalyysista sekä analyysin pohjana olevasta kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Tekstissä avataan tilinpäätösanalyysin käyttäjät sekä vaiheet ja menetelmät. Merkittävässä tarkastelussa ovat yrityksen kannattavuus, maksuvalmius sekä vakavaraisuus. Työn tavoitteena on muodostaa syvälinen ymmärrys yrityksen X Oy taloudellisesta tilanteesta. Määritetyt tutkimuskysymykset työlle ovat seuraavat:

- Minkälainen on yrityksen taloudellinen tilanne?
- Minkälainen on yrityksen taloudellinen asema verrattuna toimialaan?

Koska opinnäytetyössä halutaan selvittää yrityksen X Oy taloudellinen tilanne, lasketaan analyysissä yrityksen toiminnalle sekä toimialalle sopivat kannattavuuden, maksuvalmiuden sekä vaka-
varaisuuden tunnusluvut. Tunnuslukuja tullaan vertaamaan yrityksen aikaisempien tilikausien lu-
kuihin sekä Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin. Yrityksen oman taloudellisen menestymi-
sen lisäksi halutaan selvittää, kuinka yrityksen X Oy talous on kehittynyt suhteessa toimialaan.
Toimiala-analysissä yrityksen tunnuslukujen arvoja verrataan toimialan keskimääriin arvoihin.

2 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätösanalyysin avulla analysoidaan yrityksen taloudellista tilannetta. Taloudellisen tilanteen analysointia tehdään tueksi päätöksentekotilanteisiin. Tilinpäätösanalyysi pohjautuu yrityksen viralliseen tilinpäätökseen sekä yrityksen toimialakilpailijoiden tilinpäätösinformaatioon. (Seppänen 2011, 159; Kallunki 2014, 12.) Tilinpäätösanalyysin avulla analysoidaan yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta sekä maksuvalmiutta erilaisten tunnuslukujen avulla. Tilinpäätösanalyysi tehdään usealta tilikaudelta, jolloin taloudellista tilannetta voi vertailla eri tilikausien välillä. Näin selvitetään talouden kehittymistä edeltävien vuosien aikana. Taloudellista tilannetta verrataan lisäksi muihin, samalla toimialalla toimiviin yrityksiin. (Kallunki 2014, 12.) Kallunki (2014,12) kirjoittaa, että tilinpäätösanalyysin vahvuus onkin juuri vertailtavuuden mahdollistaminen.

2.1 Informaation käyttäjät

Tilinpäätösanalyysistä on hyötyä kaikille yrityksen sidosryhmille, jotka tarvitsevat tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Useat sidosryhmät näkevät talouden analysoinnin todella tärkeänä osana päätöksentekoa, joten he tekevät itse syvällisen tilinpäätösanalyysin kohdeyrityksestä. Toisille puolestaan riittävät erilaisista informaatiopalveluista saadut tiedot. (Kallunki 2014, 15.) Jokaisella käyttäjäryhmällä on omat intressinsä ja odotuksensa siitä, millaista informaatiota ne tilinpäätöksestä saavat. (Niskanen & Niskanen 2004, 13; Salmi 2020, 154.) Alla olevassa taulukossa 1 on esitetty tilinpäätösinformaation eri käyttäjäryhmät, heidän analyysistä haluamansa informaatio sekä sen käyttökohteet.

TAULUKKO 1. Tilinpäätösanalyysin käyttäjät, informaatio ja käyttökohteet (Kallunki & Kytönen 2002, 21; Kallunki 2014, 19)

Käyttäjäryhmä	Informaatio	Käyttökohteet
Osakkeenomistajat	Kannattavuus	Osakkeen osto- ja myyntipäätökset
	Vakavaraisuus	Tulevien osinkojen arviointi
	Kasvu	
Vieraan pääoman sijoittajat	Vakavaraisuus	Lainapäätökset
	Kannattavuus	
Tavaroiden ja palveluiden toimittajat	Maksuvalmius	Tavaraluottopäätökset
	Vakavaraisuus	Vakuuksien ja kovenanttien arviointi
Asiakkaat	Kannattavuus	Toimitusvarmuus
	Maksuvalmius	Tuotetuki
	Vakavaraisuus	Takuut ja muu tuotevastuu
Yrityksen johto ja työntekijät	Kasvu	Työsuorituksen arviointi
	Kannattavuus	Kannustin- ja palkkiojärjestelmät
		Eläketurva
Viranomaiset	Kannattavuus	Verojen määrä
		Tiedonantovelvollisuus
		Säädellyt toimialat

Osakkeenomistajat arvioivat tilinpäätösanalyysin perusteella yritystä sijoituskohteena, sillä analyysi kertoo yrityksen kannattavuudesta, kasvusta ja riskeistä, jonka kautta määräytyy myös yrityksen arvo. Yritykseen varojaan sijoittaneille tilinpäätökset ovatkin tärkein informaationlähde sijoituskohdetta arvioitaessa. (Seppänen 2011, 162; Kallunki 2014, 15.) Tilinpäätösinformaatio antaa perustan yritysten arvoajureiden analysoimiseksi ja ennustamiseksi. Sellaiset yritykset, joilla on korkeammat kasvu- ja kannattavuusnäkymät ja/tai alemmat riskit, myös arvostetaan korkeammalle. Sijoittajien näkökulmasta tällaiset yritykset ovat arvokkaita sijoituskohteita, sillä niiden osakkeen mahdollisen nousupotentiaalin pitäisi olla myös korkeampi. (Seppänen 2011, 163.)

Lainoittajat ja tavarantoimittajat ovat yrityksen velkojia. Yrityksen lainoittajat ovat yritykselle pitkäaikaista velkaa tarjoavat rahoitusinstituutit kuten pankit. Tavarantoimittajat puolestaan ovat yritykselle tavaroita, raaka-aineita, palveluita ja muita vastaavia instrumentteja myyviä yrityksiä, jotka

antavat yritykselle maksuaikaa ostettujen tuotteiden maksamiseen. Lainoittajilla ja tavarantoimittajilla on siis molemmilla velkasitoumuksiin perustuvia vaateita yritystä kohtaan. Tämän takia velkojia kiinnostaa yrityksen luottokelpoisuus, jota mittaavat yrityksen velkaantuneisuus, maksuvalmius ja kannattavuus. Velkarahoittajat ovat huolissaan yrityksen kyvystä selviytyä huonoina aikoina, joten he analysoivat yrityksen kassavirtapohjaista kykyä maksaa lainojen korot ja lyhennykset ajallaan. Velkojat myös vaativat lainoille joko reaalivakuudet tai kovenantit. Erityisesti kovenantit perustuvat tilinpäätöksestä laskettuihin tunnuslukuihin. Luottoihin voi esimerkiksi sisältyä ehto siitä, että luotonottajan omavaraisuusasteen on oltava vähintään sovitun suuruinen. Tavarantoimittajia kiinnostaa yrityksen lyhyen aikavälin maksuvalmius, sillä tavaraluotoissa maksuaika on lyhyempi kuin lainoissa. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 92; Seppänen 2011, 162; Kallunki 2014, 17; Leppiniemi & Kykkänen 2019, 171.)

Yrityksen asiakkaat arvostavat tuotteen käytönaikaista tukea sekä takuuta. Myös toimitusvarmuus on tärkeää. Yritykseltä, joka on selkeissä taloudellisissa vaikeuksissa, ei kannata tehdä pitkäaikaisia hankintoja. Asiakkaat voivat tilinpäätöstietojen perusteella arvioida yrityksen taloudellisia resursseja, jotka kertovat kuinka yritys selviää vastuistaan. (Kallunki 2014, 17–18.)

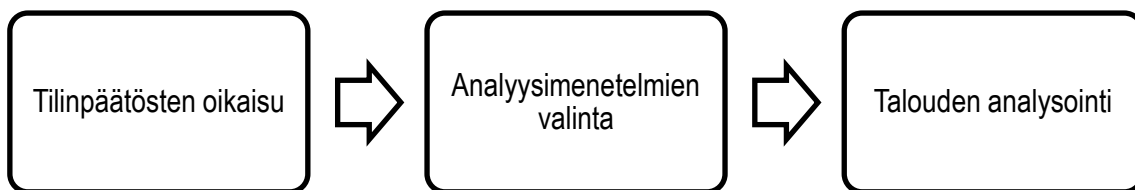
Yrityksen taloudellinen menestyminen on merkittävässä roolissa yrityksen ylimmän johdon työsuorituksen arvioimisessa. Johdon palkitsemisen kriteerinä käytetään usein yrityksen tilinpäätöksen osoittamaa tulosta tai sen kasvua. Yrityksen tulokseen voi perustua myös työntekijöiden tulospalkkiot. Yritys voi luoda työntekijöilleen eläkejärjestelmiä, joihin heille maksetaan velvoitteita tuloksesta. (Kallunki 2014, 18.) Tilinpäätöstiedot ovat myös toimitusjohtajan apuväline oman yrityksen hinnan määrittämisessä (Vilkkumaa 2010, 43).

Suomessa tilinpäätökset laadittiin pitkään verotettavan tuloksen laskemista varten. Vielä tänäkin päivänä yrityksen verotettava tulos määräytyy kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteella. Yrityksen verotettava tulos voi kuitenkin poiketa suuresti tilinpäätöksen osoittamasta tuloksesta. Viranomaiset ovat edelleen yksi merkittävä tilinpäätöksen käyttäjäryhmä. (Kallunki 2014, 18.)

Yritykselle X Oy tilinpäätösanalyysi tehdään yrityksen johdolle avuksi päätöksentekotilanteisiin ja talouden suunnitteluun. Analysointia tehdään yrityksessä säännöllisin väliajoin. Opinnäytetyötä suunniteltaessa tilinpäätösanalyysin teko yrityksessä oli ajankohtaista.

2.2 Vaiheet ja menetelmät

Tilinpäätösanalyysi muodostuu kolmesta eri vaiheesta, joita on havainnollistettu kuviossa 1. Vertailtavuuden ja operatiivisen liiketoiminnan kannattavuuden analysoinnin mahdollistamiseksi tilinpäätökset on ensin standardoitava. Tämän jälkeen valitaan halutut analyysimenetelmät. Viimeisessä vaiheessa analysoidaan yrityksen taloutta valitun analyysimenetelmän mukaan ja muodostetaan kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 19.)

KUVIO 1. Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Analyysin lähtökohta on se, että virallisista tilinpäätöksistä muodostetaan analyttiset, eli oikaistut, tilinpäätökset. Tilinpäätösten oikaiseminen tarkoittaa käytännössä tilinpäätöserien uudelleenjärjestelyä. (Niskanen & Niskanen 2004, 19.) Voimassa olevan lainsäädännön vuoksi itse tilinpäätöserien muokkaaminen ei ole mahdollista (Niskanen & Niskanen 2013, 49). Tilinpäätösten standardointi mahdollistaa sekä yrityksen sisäisen menestymisen mittaamista eri vuosien välillä että toimialan yritysten keskinäisen vertailun. Oikaisujen tarkoituksena on selvittää yrityksen taloudellista menestystä operatiivisen liiketoiminnan kannattavuuden kautta. Tilinpäätösinformaation standardoinnissa tuloslaskelmasta ja taseesta erotetaan kaikki ne erät, jotka eivät kuulu operatiiviseen liiketoimintaan. Tällaisia eriä ovat esimerkiksi tuloslaskelman kertaluontoiset tulot ja menot sekä taseen sijoitusomaisuus. Luokittelu tilinpäätöksen operatiivisiin ja ei-operatiivisiin eriin ei ole kuitenkaan yksiselitteistä ja analysoija joutuu käyttämään omaa harkintaa. (Kallunki 2014, 59–60.)

Seuraavassa vaiheessa valitaan mittauskohteet ja niihin soveltuvat analyysimenetelmät. Analyysin laatija ja käyttötarkoitus ratkaisee sen, mitä mittauskohteita ja analyysimenetelmää on perusteltua käyttää. (Niskanen & Niskanen 2004, 19.) Viimeisessä vaiheessa yrityksen taloudellista tilannetta arvioidaan erilaisten analyysitekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Analyysitekniikoita ovat prosenttilukumuotoinen analyysi, trendianalyysi sekä tunnuslukuanalyysi. Prosenttilukumuotoinen

analyysi tarkoittaa sitä, että tilinpäätöserät suhteutetaan joko liikevaihtoon tai taseen loppusummaan prosenttimuodossa. Trendianalyyssissa prosenttimuotoisia tilinpäätöksiä verrataan useamman peräkkäisen vuoden ajalta pitäen tarkastelujakson ensimmäistä vuotta perusvuotena. Tunnuslukuanalyyssissa lasketaan tuloslaskelman ja taseen eristä koottuja tunnuslukuja, jotka mittaavat kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Tunnusluvut esitetään yleensä suhdemuotoisina, mikä mahdollistaa yritysten kokoerojen poistamisen ja parantaa vertailtavuutta. (Niskanen & Niskanen 2004, 19–20; Kallunki 2014, 204.)

Tilinpäätösanalyysia tehtäessä olennaista ei ole tekninen lukujen laskeminen. Keskeisempää on saatujen lukujen arviointi ja niiden taustalla olevien syy-seuraussuhteiden selvittäminen. Olennaista on myös laskettujen lukujen vertaaminen yrityksen aiempien vuosien vastaaviin lukuihin ja muiden samalla toimialalla toimivien yritysten tunnuslukuihin. Tilinpäätösanalyysi voidaan vertailukohteiden perusteella jaotella tiettyä vuotta koskevaan aikajana-analyyssiin ja peräkkäisten vuosien aikasarja-analyyssiin. Ajallisessa poikkileikkausanalyyssissa yritystä verrataan muihin samalla toimialoilla toimiviin yrityksiin. Peräkkäisten vuosien aikasarja-analyyssissä keskitytään puolestaan yrityksessä tapahtuneeseen kehitykseen useamman vuoden ajalta. (Niskanen & Niskanen 2004, 20.)

Yrityksen X Oy tilinpäätösanalyysi etenee edellä kuvattujen vaiheiden mukaisesti. Käytettävät analyysitekniikat ovat prosenttilukumuotoinen analyysi, trendianalyysi, sekä tunnuslukuanalyysi. Tunnuslukuanalyyssissa kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta mitataan valittujen tunnuslukujen perusteella. Analysointivaiheessa yrityksen taloudellisen tilanteen kehittymistä verrataan eri vuosien välillä. Lisäksi yrityksen taloudellista tilannetta verrataan muihin samalla toimialalla toimiviin yrityksiin toimiala-analyysin avulla.

3 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS

Kirjanpito tarkoittaa yrityksen taloudellisten tapahtumien systemaattista muistiinmerkitsemisjärjestelmää (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 18). ”Kirjanpidon päätarkoitus on yritystoiminnan tuloksen selvittäminen” (Tomperi 2020,11). Liiketapahtumat määritellään kirjanpitolaissa ja ne on kirjattava siten, että niitä voidaan tarkastella sekä aika- että asiajärjestyksessä. Lähtökohtaisesti kirjanpito-velvollisuus velvoittaa kahdenkertaisen kirjanpidon pitämiseen. Kirjanpitoon merkittäviä liiketapahtumia ovat menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät. Suomalaisessa kirjanpidossa tulee noudattaa hyvää kirjanpitotapaa. (Kallunki 2014, 28; Leppiniemi & Kykkänen 2019, 18–19.)

Kirjanpidosta laaditaan yhteenveto, eli tilinpäätös. Tilinpäätös laaditaan tilikaudelta, joka on yleisen käytännön mukaan 12 kuukautta. Tilinpäätökset ovat yritysten ulkoisille sidosryhmille merkittäviä informaatiolaskelmia. Näiden tarkoitus on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen tuloksesta ja sen taloudellisesta asemasta. (Salmi 2012, 26; Tomperi 2020, 148.) Tilinpäätöstiedon tulee olla täydellistä, puolueetonta ja virheetöntä. Täydelliset tilinpäätöstiedot tuottavat kaiken sen informaation, jota sen käyttäjät voivat tarvita. (Kallunki 2014, 28.)

Tilinpäätöksen laatimisen keskeisimmät osat ovat tilikauden päättymispäivän rahoitusaseman osoittavan taseen ja tilikauden tuloksen osoittavan tuloslaskelman laatiminen (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 24). Joidenkin yritysten on muodostettava tilinpäätöksen osana myös rahoituslaskelma. Rahoituslaskelmasta selviää, mistä yritys on hankkinut varoja ja kuinka niitä on käytetty. (Tuomi-Sorjonen 2013, 155; Leppiniemi & Kykkänen 2019, 40.) Tilikaudelta on laadittava myös toimintakertomus, jossa kuvataan kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymisen tärkeitä seikkoja. Tätä ei kuitenkaan edellytetä kaikilta kirjanpitovelvollisilta. (Tuomi-Sorjonen 2013, 155; Leppiniemi & Kykkänen 2019; 41.) Virallisista tilinpäätöksistä päästään johtamaan tilinpäätösanalyysi. Yritys X Oy on laatinut tilinpäätöksen valtioneuvoston asetuksen pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksistä esitettävistä tiedoista säädettyjen 2 ja 3 lukujen pienyrittysäännöstöä noudattaen.

3.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelmasta selviää yrityksen tilikauden tulos (Niskanen & Niskanen 2013, 44). Suomessa kirjanpitoasetuksen mukaan yritysten tulee laatia tuloslaskelma käyttäen joko kululajikohtaista tuloslaskelmaa, tai toimintokohtaista tuloslaskelmaa, ellei kyseessä ole kiinteistön hallintaan perustuva toiminta, tai aatteellinen yhteisö tai säätiö (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 1:3.1 §, 1:4.1 §). Tuloslaskelman kaava on säädetty kirjanpitoasetuksessa. Kululajikohtainen tuloslaskelma on huomattavasti enemmän käytössä, sillä toimintokohtaista tuloslaskelmaa käyttävät lähinnä suuret kansainväliset yritykset (Salmi 2012, 47). Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa tilikauden menot, eli ostot, henkilöstökulut, poistot ja arvonalentumiset, sekä muut liiketoiminnan kulut vähennetään liikevaihdosta, jolloin saadaan liiketulos (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 1:1.1 §). Kuviossa 2 on kuvattu kululajikohtainen virallisen tuloslaskelman kaava.

LIKEVAIHTO**Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)****Valmistus omaan käyttöön (+)****Liiketoiminnan muut tuotot****Materiaalit ja palvelut**

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalennukset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut**LIKEVOITTO (-TAPPIO)****Rahoitustuotot ja -kulut**

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksiltä

Muille

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA**Tilinpäätössiirrot**

Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)

Verotusperusteisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)

Konserniavustus

Tuloverot

Tilikauden verot

Laskennalliset verot

Muut välittömät verot**TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)**

KUVIO 2. Kululajikohtainen virallinen tuloslaskelma (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 1:1.1 §; Yritystutkimus ry 2017, 15)

Tuloslaskemalla esitetään jokainen rivi kuluneelta, sekä sitä edeltäneeltä tilikaudelta rinnakkain, vertailtavuuden mahdollistamiseksi. Ensimmäisellä rivillä on yrityksen liikevaihto. Liikevaihto tarkoittaa yrityksen varsinaisesta liiketoiminnasta ansaitsemia myyntituottoja, ja onkin yrityksen tärkein volyymimittari. Liikevaihdossa myyntituotot on esitetty bruttomääräisinä. Tuloslaskelma etenee niin, että liikevaihdon jälkeen esitetään valmisteveraston muutos ja valmistus omaan käyttöön, sekä liiketoiminnan muut tuotot. Muut tuotot ovat tuloja, jotka on ansaittu muusta, kuin varsinaisesta liiketoiminnasta. Näiden tilikauden tulojen jälkeen vähennetään tilikauden menot. Tilikauden menoja ovat aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostokulut. Kaikkien edellä mainittujen rivien yhteisumma kertoo tilikauden bruttotuloksen. (Tomperi 2020, 150–155.)

Bruttotuloksesta vähennetään vielä henkilöstökulut, joita ovat palkat ja muut henkilösivukulut, sekä poistot ja arvonalentumiset. Tämän jälkeen vähennetään liiketoiminnan muut kulut, jolloin saadaan yrityksen liiketulos. Liiketuloksen jälkeen tuloslaskelmalla esitetään rahoitustuotot- ja kulut, jolloin liiketulokseen on lisätty rahoitustuotot ja vastaavasti vähennetty rahoituskulut. Voitto ennen satunnaisia eriä kertoo tilikauden tuloksen, jossa on huomioitu kulujen lisäksi rahoituserät. Tähän tulokseen lisätään vielä satunnaiset tuotot ja vähennetään satunnaiset kulut, jolloin saadaan voitto, tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja. Tilikauden verot määräytyvät tilikauden tuloksen mukaan. (Salmi 2012, 48–61.)

TULOSLASKELMA

LIKEVAIHTO

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)

Ulkopuoliset palvelut

Materiaalit ja palvelut yhteensä

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Henkilöstökulut yhteensä

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Poistot ja arvonalentumiset yhteensä

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (- TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Muut korko- ja rahoitustuotot

Muilta

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Muille

TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)

Tuloverot

Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

KUVIO 3. Yrityksen X Oy tuloslaskelman kaava

Kuvio 3 esittää yrityksen X Oy tuloslaskelman kaavan, joka on laadittu kululajikohtaisen tuloslaskelman mukaan. Yrityksen käyttämä tuloslaskelma on virallista tuloslaskelmaa suppeampi. Merkittävin ero on rahoitustuotoissa- ja kuluissa, joissa yrityksellä X Oy on huomattavasti virallista tuloslaskelmaa vähemmän tilinpäätöseriä.

3.2 Tase

Tase kuvaa yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Tase jaetaan kahteen osaan, *vastaavaa* ja *vastattavaa* puoliin. Vastaavaa puolelta selviää yrityksen omaisuus, eli varat, ja vastattavaa puolelta taas se, miten omaisuus on rahoitettu, eli velat ja oma pääoma. (Tomperi 2020, 157–164.)

<p>Vastaavaa PYSYVÄT VASTAAVAT Aineettomat hyödykkeet Kehittämismenot Aineettomat oikeudet Liikearvo Muut aineettomat hyödykkeet Ennakkomaksut</p> <p>Aineelliset hyödykkeet Maa- ja vesialueet Omistetut Vuokraoikeudet Rakennukset ja rakennelmat Omistetut Vuokraoikeudet Koneet ja kalusto Muut aineelliset hyödykkeet Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat</p> <p>Sijoitukset Osuudet saman konsernin yrityksissä Saamiset saman konsernin yrityksiltä Osuudet omistusyhteisyrityksissä Saamiset omistusyhteisyrityksiltä Muut osakkeet ja osuudet Muut saamiset</p>	<p>VAIHTUVAT VASTAAVAT Vaihto-omaisuus Aineet ja tarvikkeet Keskeneräiset tuotteet Valmiit tuotteet / Tavarat Muu vaihto-omaisuus Ennakkomaksut</p> <p>Saamiset Pitkäaikaiset Myyntisaamiset Saamiset saman konsernin yrityksiltä Saamiset omistusyhteisyrityksiltä Lainasaamiset Muut saamiset Maksamattomat osakkeet/osuudet Siirtosaamiset</p> <p>Lyhytaikaiset Myyntisaamiset Saamiset saman konsernin yrityksiltä Saamiset omistusyhteisyrityksiltä Lainasaamiset Muut saamiset Maksamattomat osakkeet/osuudet Siirtosaamiset</p> <p>Rahoitusarvopaperit Osuudet saman konsernin yrityksissä Muut osakkeet ja osuudet Muut arvopaperit</p> <p>Rahat ja pankkisaamiset</p> <p>Vastaavaa yhteensä</p>	<p>Vastattavaa OMA PÄÄOMA Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma Ylikurssirahasto Arvonkorotusrahasto Muut rahastot Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto Vararahasto Yhtiöjärj. / Sääntöjen mukaiset rahastot Käyvän arvon rahasto Muut rahastot</p> <p>Edellisten tilikausien voitto (tappio)</p> <p>Tilikauden voitto (tappio) TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ Poistoero Verotusperusteiset varaukset</p> <p>PAKOLLISET VARAUKSET Eläkevaraukset Verovaraukset Muut pakolliset varaukset</p>	<p>VIERAS PÄÄOMA Pitkäaikainen Pääomalainat* Joukkovelkakirjalainat Vaihtovelkakirjalainat Lainat rahoituslaitoksilta Takaisinlainat tev-laitoksilta** Saadut ennakot Ostovelat Rahoitusvekselit Velat saman konsernin yrityksille Velat omistusyhteisyrityksille Laskennalliset verovelat*** Muut velat Siirtovelat</p> <p>Lyhytaikainen Pääomalainat* Joukkovelkakirjalainat Vaihtovelkakirjalainat Lainat rahoituslaitoksilta Takaisinlainat tev-laitoksilta** Saadut ennakot Ostovelat Rahoitusvekselit Velat saman konsernin yrityksille Velat omistusyhteisyrityksille Laskennalliset verovelat*** Muut velat Siirtovelat</p> <p>Vastattavaa yhteensä</p>
--	--	---	---

KUVIO 4. Virallisen taseen kaavat (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 1:6.1 §; Yritystutkimus ry 2017, 28–29)

Kuviossa 4 on esitetty virallisen taseen kaavat. Taseen vastaavaa puoli on jaettu *pysyviin* *vastaaviin* ja *vaihtuviin* *vastaaviin*. Pysyvät vastaavat on tarkoitettu tuottamaan tuloa useana tilikautena. Pysyviä vastaavia ovat aineettomat hyödykkeet, aineelliset hyödykkeet, sekä sijoitukset. Aineellisia

hyödykkeitä ovat maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, sekä koneet ja kalusto. Aineetomia hyödykkeitä ovat puolestaan kehittämismenot, sekä erilaiset aineettomat oikeudet, kuten esimerkiksi patentit tai tietokoneohjelmien käyttöoikeudet. Vaihtuvat vastaavat koostuvat vaihto-omaisuudesta, saamisista, rahoitusarvopapereista, sekä rahoista ja pankkisaamisista. (Tomperi 2020, 161.)

Taseen vastattavaa puolella on esitetty, miten yrityksen omaisuus on rahoitettu. Vastattavaa puolella on yrityksen oma pääoma, sekä vieras pääoma, jota ovat lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta, saadut ennakot, ostovelat, rahoitusvekselivelat, velat konserniyrityksille ja omistusyhteisy yrityksille, muut velat sekä siirtovelat. Omaa pääomaa ovat omistajien sijoitukset. Lisäksi yritys kehittää omaa pääomaa omalla toiminnallaan. Omaa pääomaa syntyy myös omaisuuden hallussapidolla. (Salmi 2012, 63–84; Tomperi 2020, 161–166.)

TASE	TASE
V A S T A A V A A	V A S T A T T A V A A
PYSYVÄT VASTAAVAT	OMA PÄÄOMA
Aineettomat hyödykkeet	Osakepääoma
Muut aineettomat hyödykkeet	Muut rahastot (oy)
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (oy)
Aineelliset hyödykkeet	Muut rahastot yhteensä
Maa- ja vesialueet	Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Omistuskäinteistöt	Tilikauden voitto (tappio)
Rakennukset ja rakennelmat	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ
Omistusrakennukset ja -rakennelmat	TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ
Koneet ja kalusto	Poistoero
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ
Sijoitukset	VIERAS PÄÄOMA
Muut osakkeet ja osuudet	Pitkäaikainen vieras pääoma
Sijoitukset yhteensä	Lainat rahoituslaitoksilta
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	Ostovelat
VAIHTUVAT VASTAAVAT	Pääomalainat
Vaihto-omaisuus	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä
Valmiit tuotteet	Lyhytaikainen vieras pääoma
Tavarat	Lainat rahoituslaitoksilta
Vaihto-omaisuus yhteensä	Saadut ennakot
Pitkäaikaiset saamiset	Ostovelat
Muut saamiset	Muut velat
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	Siirtovelat
Lyhytaikaiset saamiset	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä
Myyntisaamiset	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ
Siirtosaamiset	V A S T A T T A V A A Y H T E E N S Ä
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	
Rahat ja pankkisaamiset	
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	
V A S T A A V A A Y H T E E N S Ä	

KUVIO 5. Yrityksen X Oy virallisen taseen kaavat

Kuvio 5 esittää yrityksen X Oy taseen kaavat. Kuten tuloslaskelma, myös tase on laadittu yrityksessä X Oy virallista kaavaa suppeammin. Vastaavaa puolella erityisesti vaihtuvissa vastaavissa yrityksellä on virallista tasekaavaa vähemmän tilinpäätöseriä. Vastattavaa puolella suurin ero on vieraan pääoman tilinpäätöserissä.

3.3 Rahoituslaskelma, liitetiedot ja toimintakertomus

Tuloslaskelman ja taseen lisäksi tilinpäätökseen kuuluvat rahoituslaskelma sekä liitetiedot. Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelma, joka kuvaa liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoja. Tästä selviää, miten yritys on hankkinut varoja ja miten niitä on käytetty. Tämän myötä myös yritysten vertailukelpoisuus on usein parempi kuin pelkästään taseen ja tuloslaskelman pohjalta. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 44.) Jos kirjanpitovelvollinen on julkinen osakeyhtiö, pankki, muu luottolaitos tai vakuutusyhtiö, rahoituslaskelma on laadittava aina. Myös muiden osakeyhtiöiden sekä osuuskuntien on sisällytettävä rahoituslaskelma tilinpäätökseen, paitsi jos kyseessä on pieni kirjanpitovelvollinen. (Tuomi-Sorjonen 2013, 155; Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 44; Leppiniemi & Kykkänen 2019; 41.) Yritys X Oy ei ole laatinut rahoituslaskelmaa.

Tilinpäätöksen on annettava oikea ja riittävä kuva kirjanpitovelvollisen tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta. Tämän vuoksi liitetiedot ovat oleellinen osa tilinpäätöstä. Liitetiedot täydentävät ja erittelevät taseessa, tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa annettuja tietoja. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 44; Leppiniemi & Kykkänen 2019, 40.) ”Kun taseessa, tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa voidaan päätyä vain yhteen raha-arvoon, liitetiedoissa saatetaan selostaa harkintaa, jolla tilinpäätöksen päättäjä on päätenyt tiettyyn raha-arvoon esittämässään laskelmassa” (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 44). Pien- ja mikroyritysten tilinpäätökseen liitetietosäännökset sisältyvät PMA 3 lukuun ja PMA 4:4:ään (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 44). Yrityksen X Oy liitetiedot on laadittu PMA 3 luvun mukaan.

Tilikaudelta laadittava toimintakertomus ei ole varsinaisesti tilinpäätöksen osa, mutta sitä koskevat esimerkiksi laatimisen ja julkistamisen osalta samankaltaiset vaatimukset kuin tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa kuvataan yrityksen toiminnan kehittymistä, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Liiketoiminnan sekä taloudellisen aseman ja tuloksen ymmärtämisen kannalta merkittävät seikat, kuten henkilöstö ja ympäristötekijät ovat toimintakertomuksessa käsiteltäviä asioita. Se sisältää myös esimerkiksi tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen. Toimintakertomuksen tiedot auttavat tilinpäätöksen tulkinnassa,

sillä siinä kiinnitetään huomiota yksittäisiin tapahtumiin, jos johto arvioi ne tärkeiksi tuloksen, taloudellisen aseman ja riskien ymmärtämisen kannalta. Toimintakertomuksessa annetaan myös arvio tulevasta kehityksestä sekä selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta. (Leppiniemi & Kykkänen 2019; 41 Kisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 45–46.) Yritys X Oy ei ole laatinut toimintakertomusta.

4 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN OIKAISUT

Tilinpäätöstiетоjen oikaisu on tilinpäätösten muokkaamista analyysin pohjaksi niin, että se palvelee parhaiten analyysin tekijän tarkoitusta (Kallunki 2014, 75; Yritystutkimus ry 2017, 7). Analyysia tehtäessä voidaan olettaa, että tilinpäätös on laadittu voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti, eikä siis esimerkiksi vääristä kirjaustavoista johtuvia korjauksia oikaista (Yritystutkimus ry 2017, 7). Jotta tilinpäätösanalyysin vertailtavuus mahdollistuisi, eri vuodet ja eri yritykset tulee saada keskenään vertailukelpoisiksi (Yritystutkimus ry 2017, 18).

Tilinpäätösanalyysia tehtäessä halutaan selvittää nimenomaan operatiivisen liiketoiminnan menestystä. Tuloslaskelma ja tase sisältävät muitakin, kuin operatiiviseen liiketoimintaan kuuluvia eriä, joiden sisällyttäminen tilinpäätösanalyysiin ei anna tarkkaa kuvaa operatiivisen liiketoiminnan menestyksestä. Oikaistussa tilinpäätöksessä siis operatiivisen liiketoiminnan erät, eli varsinaisen liiketoiminnan erät, eritellään virallisen tilinpäätöksen eristä. (Kallunki 2014, 59; Petersen, Plenborg & Kinserdal 2017, 107–108.)

4.1 Tuloslaskelman oikaisut

”Tuloslaskelman oikaisulla pyritään selvittämään tulos, joka mahdollisimman hyvin vastaa säännöllisen, jatkuvan ja ennustettavan liiketoiminnan tulosta” (Salmi 2012, 144). Vuonna 1997 uudistetun kirjanpitolain ja -asetuksen myötä yritysten tilinpäätösnormisto muutettiin vastaamaan Euroopan yhteisöjen tilinpäätösdirektiiviä. Sen myötä tilinpäätösten oikaisujen tarve on olennaisesti vähentynyt, ja oikaisut ovat nykyään suurelta osin vain tilinpäätöserien uudelleen ryhmittelyjä. (Niskanen & Niskanen 2013, 49.) Kuviossa 6 on esitetty kululajikohtainen oikaistu tuloslaskelma.

LIKEVAIHTO		
Liiketoiminnan muut tuotot		+
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ		
Aine- ja tarvikekäyttö		
Ulkopuoliset palvelut	+	
Henkilöstökulut	+	
Laskennallinen palkkorjaus	+	
Liiketoiminnan muut kulut	+	
Valmisteveraston lisäys/vähennys	-/+	
KÄYTTÖKATE		
Suunnitelman mukaiset poistot	-	
Arvonlentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-	
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	-	
LIIKETULOS		
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista		+
Muut korko- ja rahoitustuotot		+
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-
Kurssierot		+/-
Sijoitusten ja rahoitusarvopaperien arvonalentumiset		-
Välittömät verot		-
NETTOTULOS		
Satunnaiset tuotot		+
Satunnaiset kulut		-
Konserniavustus		+/-
KOKONAISTULOS		
Poistoeron lisäys/vähennys		-/+
Verotusperusteisten varausten lisäys/vähennys		-/+
Laskennallinen palkkorjaus		+
Käyvän arvon muutokset		+
Muut tuloksen oikaisut		+/-
TILIKAUDEN TULOS		

KUVIO 6. Kululajikohtainen oikaistu tuloslaskelma (Yritystutkimus ry 2017, 15)

Yrityksen liikevaihtoon sisältyy kaikki varsinaisen liiketoiminnan myyntituotot. Myynneistä on vähennetty annetut alennukset, sekä arvonlisävero ja muut välittömät verot. Myyntituottoihin sisältyvät epävarmat erät joudutaan oikaisemaan. (Kallunki & Kytönen 2002, 44.) Tuloslaskelman oikaisuja tehtäessä liikevaihto kohdassa tulee huomioida myös mahdollinen osatuloutus, jota jotkin yritykset käyttävät. Osatuloutuksessa yritys tulouttaa keskeneräisiä töitä mahdollisen valmistusasteen perusteella, ja nämä tulot näkyvät liikevaihdossa. Samoin tuloutusta vastaavat menot kirjataan kuuluiksi. Ongelma on siinä, että kaikki yritykset eivät käytä osatuloutusta, joten vertailu eri yritysten välillä hankaloituu. (Yritystutkimus ry 2017, 18.)

Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyvät kaikki tuotot, jotka eivät kuulu liikevaihtoon. Tällaisia tuottoja ovat esimerkiksi vuokratuotot, mikäli yrityksen varsinainen toimiala ei ole vuokraustoiminta. Muut tuotot on eritelty liitetiedoissa, ja näistä oikaistaan satunnaiset ja kertaluonteiset tuotot, jotka

siirretään satunnaisiin tuottoihin. Näitä vastaavat kulut siirretään satunnaisiin kuluihin. (Kallunki & Kytönen 2002, 44; Yritystutkimus ry 2017, 19.)

Aine- ja tarvikekäyttö lasketaan vähentämällä virallisen tuloslaskelman ostoista näiden varastojen lisäys tai vastaavasti lisäämällä ostoihin varastojen vähennys. Ulkopuolisiin palveluihin liittyviä eriä ei yleensä tarvitse oikaista. Ne sisältävät välittömästi tuotantoon liittyviä korvauksia, joita on maksettu esimerkiksi alihankkijoille. (Yritystutkimus ry 2017, 20.)

Eryisesti pienten yritysten keskinäistä vertailua vaikeuttaa erilaiset käytännöt palkkakirjauksissa. Henkilöyhtiössä omistajan palkka on vain poikkeustapauksissa kuluna, eikä yksityisen elinkeinoharjoittajan palkka sisälly koskaan tuloslaskelmaan. Nämä erilaiset palkkakirjaukset vääristävät kannattavuudesta saatavaa kuvaa, joka taas vaikeuttaa vertailua eri yritysten välillä. (Kallunki & Kytönen 2002, 45.) Tuloslaskelmaa on syytä oikaista palkkojen osalta, mikäli omistajan työpanos yrityksessä on ilmeinen. Joskus palkkakorjauksen määrää on vaikea arvioida tarkasti, sillä omistajayrittäjä voi palkan sijaan saada muita etuuksia, kuten työsuhdeasunnon tai auton. Palkkakorjaus voidaan tehdä taulukon 2 mukaisesti yrityksen liikevaihdon mukaan niin, että yli 500 000 euron liikevaihdon määrällä palkkakorjaus on 50 000 euroa per henkilö. 100 000–500 000 euron liikevaihdon määrällä palkkakorjaus on 30 000 euroa per henkilö. (Yritystutkimus ry 2017, 20–21.)

TAULUKKO 2. Palkkakorjauksen määrä liikevaihdon mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 21)

LIKEVAIHTO 12KK, €	PALKKAKORJAUS / HENKILÖ, €
100 000–500 000	30 000
>500 000	50 000

Liiketoiminnan muut kulut sisältävät ne kulut, joita ei ole tuloslaskelmalla erikseen esitettyinä. Satunnaiset kulut ovat avattuina liitetiedoissa, ja liiketoimintaan kuulumattomat, tuloksen kannalta olennaiset, kertaluonteiset erät oikaistaan siirtämällä ne satunnaisiin kuluihin. Suunnitelman mukaisia poistoja oikaistaan siltä osin, kun ne eivät ole suhteessa pysyvien vastaavien määrään, tai poistoajat ylittävät kirjanpitolautakunnan suositukset ja poistoina käytetään elinkeinoverolain maksimipoistoja. Poistojen erotus näkyy oikaistussa tuloslaskelmassa erässä muut tuloksen oikaisut. (Yritystutkimus ry 2017, 22–23.)

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista erää oikaistaan siltä osin, kun se sisältää kurssivoittoja. Kurssivoitot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kurssieroihin. Samoin korkokulut ja muut rahoituskulut erään sisältyvät kurssitappiot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan kursierot. Välittömät verot kohtaan sisältyvät edellisten tilikausien veronpalautukset, tai maksetut lisäverot ovat satunnaisia tuottoja ja kuluja, ja niistä aiheutuneet välittömät verot siirretään satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin. Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos siirretään kohtaan muut tuloksen oikaisut. (Yritystutkimus ry 2017, 24–26.)

Yrityksen X Oy oikaistua tuloslaskelmaa varten tilinpäätöserät pääasiassa ryhmitellään uudelleen. Varsinaisia tilinpäätöserien oikaisuja ei tarvitse tehdä. Yrityksellä X Oy ei esimerkiksi ole satunnaisia tuottoja tai -kuluja, joten liiketoiminnan muita tuottoja eikä -kuluja tarvitse oikaista. Oikaistussa tuloslaskelmassa *aine- ja tarvikkekäytössä* esitetään virallisen tilinpäätöksen *ostot tilikauden aikana* sekä *varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)*. *Henkilöstökuluina* esitetään virallisen tuloslaskelman *palkat ja palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut*. Yritys ei käytä osatuloutusta, eikä valmista tuotteita omaan käyttöön, joten virallisessa tuloslaskelmassa ei ole esitetty *valmiiden ja kesken-eräisten tuotteiden varastojen lisäystä (+) tai vähennystä (-)*, eikä *valmistusta omaan käyttöön*. Näin ollen oikaistussa tuloslaskelmassa ei esitetä *valmisteveraston lisäystä/vähennystä*. Myöskään palkkakorjausta ei ole tarvittavaa tehdä. *Liiketoiminnan muut tuotot ja -kulut, suunnitelman mukaiset poistot, muut korko- ja rahoitustuotot sekä kulut ja välittömät verot* saadaan oikaistuun tuloslaskelmaan suoraan virallisesta tuloslaskelmasta.

4.2 Taseen oikaisut

Oikaistun taseen tavoitteena on erottaa taseen operatiiviset erät muista eristä (Kallunki 2014, 62). Tavoitteena on myös saada riittävä ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta asemasta tilinpäätöspäivänä (Yritystutkimus ry 2017, 31). Taseen puolella oikaisut määräytyvät pääasiassa vastaavaa puolen oikaisuille. Vastaavaa puolen lisäykset lisätään vastattavaa puolen omaan pääomaan ja vähennykset poistetaan omasta pääomasta. (Kallunki & Kytönen 2002, 49.) Kuviossa 7 on esitetty oikaistun taseen kaavat.

PYSYVÄT VASTAAVAT	OMA PÄÄOMA
Kehittämismenot	Osake- tai muu peruspääoma
Liikearvo	Ylikurssi-, vara- ja arvonorotusrahasto
Muut aineettomat hyödykkeet	Käyvän arvon rahasto
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Muut rahastot
	Kertyneet voittovarot
Maa- ja vesialueet	Tilikauden tulos
Rakennukset ja rakennelmat	Pääomalainat
Koneet ja kalusto	Taseen oma pääoma yhteensä
Muut aineelliset hyödykkeet	Poistoero
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Verotusperusteiset varaukset
	Poistoero ja varaukset yhteensä
Sisäiset osakkeet ja osuudet	Oman pääoman oikaisu
Muut osakkeet ja osuudet	Oikaistu oma pääoma yhteensä
Sisäiset saamiset	
Muut saamiset ja sijoitukset	VIERAS PÄÄOMA
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	Pääomalainat
	Lainat rahoituslaitoksilta
Leasingomaisuus	Takaisinlainat tev-laitoksilta
	Saadut ennakot
VAIHTUVAT VASTAAVAT	Sisäiset velat
Aineet ja tarvikkeet	Muut pitkäaikaiset velat
Keskeneräiset tuotteet	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä
Valmiit tuotteet	
Muu vaihto-omaisuus	Laskennallinen verovelka
Vaihto-omaisuus yhteensä	Pakolliset varaukset
	Leasingvastuut
Myyntisaamiset	Korolliset lyhytaikaiset velat
Sisäiset myyntisaamiset	Saadut ennakot
Muut sisäiset saamiset	Ostovelat
Muut saamiset	Sisäiset ostovelat
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	Muut sisäiset korolliset velat
	Muut sisäiset korottomat velat
Rahat ja rahoitusarvopaperit	Muut korottomat lyhytaikaiset velat
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä
	Oikaistu vieras pääoma yhteensä
Vastaavaa yhteensä	Vastattavaa yhteensä

KUVIO 7. Oikaistun taseen kaavat (Yritystutkimus ry 2017, 30)

Pysyvässä vastaavissa aineettomien hyödykkeiden osalta oikaistaan aiheettomiksi todettuja aktiivointeja. Ne poistetaan taseen varoista ja vastattavaa puolella pienennetään omaa pääomaa. Mikäli taseen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset kohtaan sisältyy osakkeita, joilla ei ole arvoa, osakkeiden tasearvo poistetaan osakkeista ja omasta pääomasta. Sisäiset saamiset kohtaan sisältyvät vakuudettomat lainasaamiset henkilöomistajilta vähennetään saamisista ja omasta pääomasta, mikäli lainan takaisinmaksu on jostain syystä epävarmaa. Samoin vähennetään saamiset velallisyrietykseltä, jolla ei ole omaa pääomaa, jonka vuoksi takaisinmaksu on siitä syystä epätodennäköistä. (Yritystutkimus ry 2017, 31–35.)

Koneiden ja kalusteiden pitkäaikaista vuokrausta voidaan hoitaa leasingrahoituksella. Mikäli yhtiöllä on leasingrahoituksella vuokrattuja koneita ja laitteita, leasingomaisuuteen sisältyvät leasingmaksut lisätään taseen vastaavaa puolelle leasingomaisuutena ja vastattavaa puolelle leasingvastuina. (Yritystutkimus ry 2017, 37.)

Vaihtuvissa vastaavissa valmiit tuotteet riville kirjattu vaihto-omaisuus erä siirretään aineisiin ja tarvikkeisiin. Muissa saamisissa siirtosaamisiin sisältyvät osatuloutussaamiset käsitellään käyttöpääoman eränä tunnuslukulaskennassa ja maksuvalmiustarkastelussa. Tilinpäätössiirtojen kertymä riviä oikaistaan niin, että poistoerosta ja verotusperusteisista varauksista siirretään yhteisöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan. Vieraaseen pääomaan kirjatut välirahoitusinstrumentit sisältävät sekä oman, että vieraan pääoman piirteitä. Ne välirahoitusinstrumentit, jotka voidaan katsoa olevan oman pääoman ehtoisia, siirretään omaan pääomaan. (Yritystutkimus ry 2017, 38–46.)

Pääomalainaa, joka on kirjattu vieraaseen pääomaan, oikaistaan omaan pääomaan sen verran, että kertyneet tappiot saadaan katettua. Loput jätetään vieraaseen pääomaan. Jos taseen oma pääoma on negatiivinen, pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan sen verran, että oma pääoma on enintään sidotun oman pääoman suuruinen. Mikäli taseen oma pääoma on vähemmän kuin sidottu oma pääoma, pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan sen verran, että oman pääoman määrä on enintään sidotun oman pääoman suuruinen. (Yritystutkimus ry 2017, 46–49.)

Lyhytaikaisia korollisia velkoja oikaistaan siten, että niihin lisätään taseen ulkopuolinen factoring-luotto. Ostovelkoihin sisältyvät osamaksuvelat oikaistaan lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. (Yritystutkimus ry 2017, 49–50.)

Kuten yrityksen X Oy tuloslaskelmaa oikaistaessa, myös oikaistua tasetta varten tilinpäätöserät pääasiassa ryhmitellään uudelleen. Varsinaisia tilinpäätöserien oikaisuja tehdään jokaiselle vuodelle leasingvastuiden osalta. Yrityksellä on leasingvuokravastuita, jotka oikaistaan lisäämällä leasingmaksut taseen vastaavaa puolelle leasingomaisuutena ja vastattavaa puolelle leasingvastuina. Tilikaudella 2020 oikaistaan leasingvastuiden lisäksi poistoerosta johtuva laskennallinen verovelka. Poistoeron laskennallinen vero-osuus vähennetään poistoerosta ja siirretään riville laskennallinen verovelka.

5 PROSENTTILUKUMUOTOINEN TILINPÄÄTÖS JA TRENDIANALYYSI

”Jokaisella tuloslaskelman ja taseen luvulla on merkitystä, kun halutaan saada kokonaiskuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta” (Niskanen & Niskanen 2004, 87). Yksittäisiä tilinpäätöseriä tarkastelemalla ei kuitenkaan saada selville luvun kehitystä eri vuosina. Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös sekä trendianalyysi ovat analyysimuotoja, joilla pystytään analysoimaan yrityksen eri tilinpäätöseriä. (Niskanen & Niskanen 2004, 87.) Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös mahdollistaa eri yritysten keskinäisen vertailun. Trendianalyysi puolestaan soveltuu yhden yrityksen peräkkäisten vuosien tilinpäätöserien vertailuun. (Niskanen & Niskanen 2004, 102.)

5.1 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös muodostetaan esittämällä jokin tilinpäätöserä prosenttina jostain vertailukohteesta. Laadittaessa prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä tuloslaskelman erät suhteutetaan liikevaihtoon ja taseen erät taseen loppusummaan. Tämä analyysimuoto mahdollistaa eri kokoisten yritysten keskinäisen kustannus- ja taserakenteen vertailun. (Niskanen & Niskanen 2004, 87, 102.) Absoluuttisten tilinpäätöserien vertailu eri vuosien välillä ei tuota syvällistä informaatiota talouden kehityksestä. Prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla sen sijaan voidaan nähdä, miten tuloslaskelman sekä taseen erien keskinäiset suhteet ovat kehittyneet valitun tarkastelujakson aikana. (Niskanen & Niskanen 2004, 88–89.)

Kuviossa 8 on esitetty yrityksen X Oy tuloslaskelman prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, jossa tuloslaskelman erät on suhteutettu liikevaihtoon. Kuvioista voidaan nähdä, että yritys on parantanut tulostaan huomattavasti sekä tehostanut kulurakennettaan. Tilikaudella 2020 yrityksen käyttökate on ollut 10,17 %. Käyttökate on parantunut huomattavasti verrattuna edellisiin tilikausiin, sillä tilikaudella 2018 käyttökate on ollut 5,33 % ja tilikaudella 2019 vain 0,78 %. Tilikauden tulos on ollut vastaavasti paras tilikaudella 2020, jolloin tulos on ollut 4,34 %. Tilikaudella 2019 käyttökate, liike-tulos, nettotulos ja koko tilikauden tulos ovat olleet heikoimpia. Tilikauden tulos onkin ollut negatiivinen tuloksen ollessa -3,91 %. Kuluja on myös ollut eniten suhteessa liikevaihtoon. Tilikaudella 2020 kuluja on ollut suhteellisesti vähiten. Muiden erien suhteelliset osuudet ovat vaihdelleet vain vähän tilikausien välillä.

	2020	2019	2018
LIKEVAIHTO	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot	1,25 %	0,21 %	0,26 %
LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	101,25 %	100,21 %	100,26 %
Aine- ja tarvikekäyttö	22,64 %	25,69 %	25,75 %
Ulkopuoliset palvelut	10,39 %	10,70 %	10,87 %
Henkilöstökulut	22,18 %	24,46 %	20,08 %
Liiketoiminnan muut kulut	35,88 %	38,59 %	38,23 %
Valmisteveraston lisäys/vähennys	91,09 %	99,43 %	94,93 %
KÄYTTÖKATE	10,17 %	0,78 %	5,33 %
Suunnitelman mukaiset poistot	2,64 %	2,59 %	3,00 %
LIIKETULOS	7,53 %	-1,81 %	2,34 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	0,87 %	0,69 %	0,77 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-2,27 %	-2,34 %	-2,02 %
Valittömät verot	-1,26 %	-0,46 %	-0,09 %
NETTOTULOS	4,87 %	-3,91 %	1,00 %
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
KOKONAISTULOS	4,87 %	-3,91 %	1,00 %
Poistoeron lisäys/vähennys	-0,53 %		
TILIKAUDEN TULOS	4,34 %	-3,91 %	1,00 %

KUVIO 8. Yrityksen X Oy tuloslaskelman prosenttilukumuotoinen tilinpäätös (Yrityksen X Oy tilinpäätösmateriaali 2018–2020)

Kuviossa 9 on esitetty yrityksen X Oy taseen vastaavaa puolen prosenttilukumuotoinen tilinpäätös. Prosenttilukumuotoisessa taseessa taseen erät on suhteutettu taseen loppusummaan. Taseen vastaavaa puolen erissä ei ole huomattavia muutoksia tilikausien välillä. Pysyvissä vastaavissa niin aineettomien, kuin aineellistenkin hyödykkeiden osuus taseen loppusummasta on pysynyt hyvin samanlaisena tilikausilla 2018–2020 muutosten ollessa vain 0–3,4 % välillä. Samoin sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten osuus taseen loppusummasta on hyvin samanlainen tarkastelujaksolla. Vaihtuvissa vastaavissa vaihto-omaisuuden, sekä myyntisaamisten osuus taseen loppusummasta on hieman suurempi tilikaudella 2020 kuin edeltävillä tilikausilla. Vaihto-omaisuuden osuus taseen loppusummasta on ollut 15,59 %, kun vuonna 2018 se on ollut 12,32 % ja vuonna 2019 12,09 %. Myyntisaamisten suhteellinen osuus vuonna 2020 on ollut 12,18 %, vuonna 2019 7,86 % ja vuonna 2018 9,28 %.

	2020	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Muut aineettomat hyödykkeet	44,12 %	48,48 %	47,52 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	44,12 %	48,48 %	47,52 %
Maa- ja vesialueet	1,93 %	1,94 %	1,75 %
Rakennukset ja rakennelmat	12,36 %	12,99 %	12,17 %
Koneet ja kalusto	6,26 %	6,08 %	6,32 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	20,56 %	21,02 %	20,23 %
Muut osakkeet ja osuudet	3,64 %	3,67 %	3,30 %
Muut saamiset ja sijoitukset	0,97 %	0,67 %	0,54 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	4,60 %	4,33 %	3,84 %
Leasingomaisuus	0,45 %	1,19 %	1,41 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Valmiit tuotteet	15,59 %	12,09 %	12,32 %
Muu vaihto-omaisuus			
Vaihto-omaisuus yhteensä	15,59 %	12,09 %	12,32 %
Myyntisaamiset	12,18 %	7,86 %	9,28 %
Muut saamiset	2,18 %	4,40 %	4,16 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	14,36 %	12,26 %	13,44 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	0,32 %	0,63 %	1,24 %
Vastaavaa yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %

KUVIO 9. Yrityksen X Oy taseen vastaavaa puolen prosenttilukumuotoinen tilinpäätös (Yrityksen X Oy tilinpäätösmateriaali 2018–2020)

Kuviossa 10 on esitetty Yrityksen X Oy taseen vastattavaa puolen prosenttilukumuotoinen tilinpäätös. Oman pääoman erissä tilikauden tulos on ollut negatiivinen tilikaudella 2019. Tämän vuoksi tilikaudella 2020 kertyneet voittovarot erä on negatiivinen. Tilikaudella 2019 omaa pääomaa on ollut vähiten suhteessa taseen loppusummaan, kun taas vierasta pääomaa on ollut eniten. Vieraan pääoman suhteellinen määrä on ollut 81,80 % ja oman pääoman suhteellinen määrä 18,20 %. Vuonna 2018 vieraan pääoman suhteellinen määrä on ollut 75,25 % ja vuonna 2020 71,93 %. Oman pääoman suhteellinen määrä vuonna 2018 on ollut 24,48 % ja vuonna 2020 28,07 %. Tämä kertoo yrityksen pääomarakenteesta. Tarkastelujakson jokaisella tilikaudella vieraan pääoman määrä suhteessa taseen loppusummaan on suurempi kuin oman pääoman määrä. Yrityksellä on siis enemmän velkaa kuin omaa pääomaa. Oman pääoman määrä suhteessa taseen loppusummaan on kuitenkin noussut tilikaudella 2020 ja vieraan pääoman suhteellinen määrä on laskenut.

	2020	2019	2018
OMA PÄÄOMA			
Osake- tai muu peruspääoma	2,45 %	2,47 %	2,22 %
Muut rahastot	21,53 %	21,72 %	19,53 %
Kertyneet voittovarot	-5,93 %	3,04 %	0,45 %
Tilikauden tulos	9,13 %	-9,03 %	2,29 %
Pääomalainat			
Taseen oma pääoma yhteensä	27,18 %	18,20 %	24,48 %
Poistoero	0,90 %		
Verotusperusteiset varaukset			
Poistoero ja varaukset yhteensä	0,90 %		
Oman pääoman oikaisut			
Oikaistu oma pääoma yhteensä	28,07 %	18,20 %	24,48 %
VIERAS PÄÄOMA			
Pääomalainat	0,20 %	1,41 %	2,04 %
Lainat rahoituslaitoksilta	26,37 %	33,53 %	22,47 %
Muut pitkäaikaiset velat	0,36 %		0,18 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	26,92 %	34,93 %	24,69 %
Laskennallinen verovelka	0,22 %		
Pakolliset varaukset			
Leasingvastuut	0,45 %	1,19 %	1,41 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	9,79 %	7,93 %	11,80 %
Saadut ennakot	0,59 %		
Ostovelat	13,12 %	24,19 %	22,62 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	20,83 %	13,56 %	15,00 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	44,33 %	45,68 %	49,42 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	71,93 %	81,80 %	75,52 %
Vastattavaa yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %

KUVIO 10. Yrityksen X Oy taseen vastattavaa puolen prosenttilukumuotoinen tilinpäätös (Yrityksen X Oy tilinpäätösmateriaali 2018–2020)

5.2 Trendianalyysi

Trendianalyysi on menetelmä, jonka avulla analysoidaan yrityksen tilinpäätöserien ajallista kehitystä. Analyysissä laaditaan yritykselle usealle vuodelle prosenttilukumuotoinen tilinpäätöserä kerrallaan siten, että kunkin erän varhaisimmaksi vuodeksi asetetaan arvo 100. Varhaisin vuosi on perusvuosi, johon myöhempien vuosien tilinpäätöseriä verrataan laskemalla montako prosenttia ne ovat perusvuodesta. Näin saadaan havainnollistettua tilinpäätöserien kehitystä vuodesta toiseen. (Niskanen & Niskanen 2004, 96). Trendianalyysi soveltuu ainoastaan yhden yrityksen peräkkäisten vuosien tilinpäätöserien tarkasteluun (Niskanen & Niskanen 2004, 102).

Kuviossa 11 on esitetty Yrityksen X Oy tuloslaskelman trendianalyysi. Trendianalyysissa tilikausia 2019 ja 2020 on verrattu tilikauteen 2018. Käyttökate on laskenut huomattavasti tilikaudella 2019, jolloin se on ollut 13,29 % tilikauden 2018 käyttökatteesta, ja noussut taas tilikaudella 2020, jolloin se on ollut 159,50 % tilikauden 2018 käyttökatteesta. Samoin on käynyt liiketulokselle, sekä koko yrityksen tilikauden tulokselle, jotka ovat laskeneet tilikaudella 2019 ollen negatiivisia ja taas tilikaudella 2020 nousseet huomattavasti. Kokonaistulos tilikaudella 2020 onkin ollut 406,79 % suhteessa tilikauteen 2018. Vuonna 2020 yrityksellä on ollut poistoeron vähennystä, jota ei pystytä esittämään trendianalyysissa, koska vuonna 2018 poistoeron lisäystä/vähennystä ei ole ollut. Tilikauden tulos poistoeron vähennyksen jälkeen on 362,21 % suhteessa tilikauteen 2018.

	2020	2019	2018
LIIKEVAIHTO	83,68 %	90,93 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot	401,68 %	73,14 %	100,00 %
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	84,51 %	90,88 %	100,00 %
Aine- ja tarvikekäyttö	73,57 %	90,72 %	100,00 %
Ulkopuoliset palvelut	79,94 %	89,44 %	100,00 %
Henkilöstökulut	92,44 %	110,77 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut kulut	78,55 %	91,78 %	100,00 %
Valmisteveraston lisäys/vähennys	80,30 %	95,24 %	100,00 %
KÄYTTÖKATE	159,50 %	13,29 %	100,00 %
Suunnitelman mukaiset poistot	73,74 %	78,48 %	100,00 %
LIIKETULOS	269,47 %	-70,29 %	100,00 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	94,66 %	82,00 %	100,00 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	94,16 %	105,52 %	100,00 %
Välittömät verot	1183,65 %	469,26 %	100,00 %
NETTOTULOS	406,79 %	-355,16 %	100,00 %
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
KOKONAISTULOS	406,79 %	-355,16 %	100,00 %
Poistoeron lisäys/vähennys	*		100,00 %
TILIKAUDEN TULOS	362,21 %	-355,16 %	100,00 %

KUVIO 11. Yrityksen X Oy tuloslaskelman trendianalyysi (Yrityksen X Oy tilinpäätösmateriaali 2018–2020)

Kuviossa 12 on esitetty Yrityksen X Oy taseen vastaavaa puolen trendianalyysi. Trendianalysissä tilikausien 2019 ja 2020 taseen eriä on verrattu tilikauteen 2018. Pysyvissä vastaavissa aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden määrä on hieman vähentynyt verrattuna vuoteen 2018, kun taas sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten määrä on hieman kasvanut. Vaihtuvissa vastaavissa vaihto-omaisuuden määrä on laskenut tilikaudella 2019, jolloin se on ollut 88,24 % suhteessa tilikauteen 2018, ja kasvanut tilikaudella 2020, jolloin suhteellinen määrä on ollut 114,76 % verrattuna tilikauteen 2020. Rahat ja rahoitusarvopaperit ovat vähentyneet huomattavasti sekä tilikaudella 2019, että tilikaudella 2020. Tilikaudella 2020 rahat ja rahoitusarvopaperit on ollut 23,69 % suhteessa tilikauteen 2018.

	2020	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Muut aineettomat hyödykkeet	84,22 %	91,73 %	100,00 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	84,22 %	91,73 %	100,00 %
Maa- ja vesialueet	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Rakennukset ja rakennelmat	92,16 %	96,00 %	100,00 %
Koneet ja kalusto	89,93 %	86,58 %	100,00 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	92,14 %	93,41 %	100,00 %
Muut osakkeet ja osuudet	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Muut saamiset ja sijoitukset	162,62 %	111,10 %	100,00 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	108,79 %	101,56 %	100,00 %
Leasingomaisuus	28,80 %	75,99 %	100,00 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Valmiit tuotteet	114,76 %	88,24 %	100,00 %
Vaihto-omaisuus yhteensä	114,76 %	88,24 %	100,00 %
Myyntisaamiset	119,09 %	76,22 %	100,00 %
Muut saamiset	47,53 %	94,99 %	100,00 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	96,92 %	82,03 %	100,00 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	23,69 %	45,44 %	100,00 %
Vastaavaa yhteensä	90,70 %	89,92 %	100,00 %

KUVIO 12. Yrityksen X Oy taseen vastaavaa puolen trendianalyysi (Yrityksen X Oy tilinpäätösma-
teriaali 2018–2020)

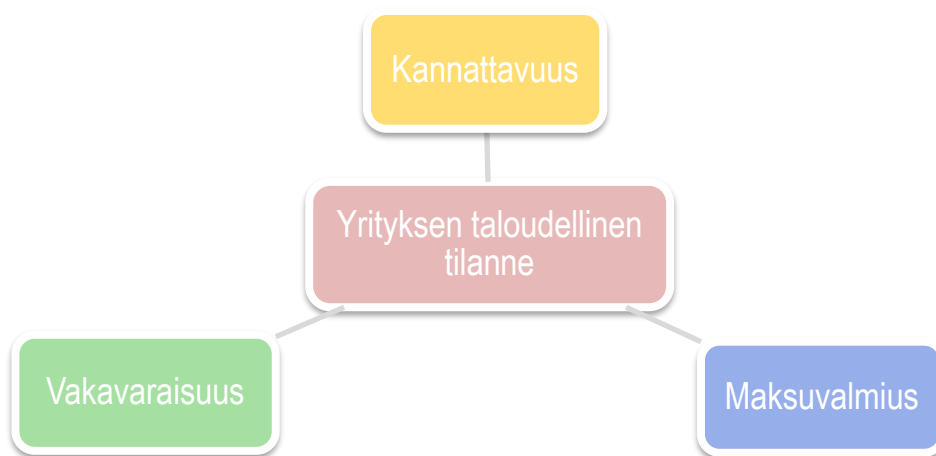
Kuviossa 13 on esitetty Yrityksen X Oy taseen vastattavaa puolen trendianalyysi. Osakepääoma on pysynyt samana vertailukaudella. Oman pääoman määrä on laskenut tilikaudella 2019 verrattuna tilikauteen 2018, jolloin oman pääoman suhteellinen määrä on ollut 66,85 %. Tilikaudella 2020 oman pääoman määrä on noussut, jolloin se on ollut 104 % suhteessa tilikauteen 2018. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä taas on noussut tilikaudella 2019 ja laskenut tilikaudella 2020. Vieras pääoma yhteensä on laskenut sekä tilikaudella 2019, että 2020. Tilikauteen 2018 verrattuna taseen loppusumma on vähentynyt sekä tilikaudella 2019, jolloin se on ollut 89,92 %, että 2020, jolloin se on ollut 90,70 % tilikauden 2018 taseen loppusummasta. Vuoden 2020 saatuja ennakoita ja poistoeron vähennystä ei pystytä esittämään trendianalysissä, koska vuonna 2018 ennakoita, tai poistoeron lisäystä/vähennystä ei ole ollut. Vuoden 2020 laskennallinen verovelka johtuu poistoeron muutoksesta, joten tätäkään ei pystytä esittämään trendianalysissä.

	2020	2019	2018
OMA PÄÄOMA			
Osake- tai muu peruspääoma	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Muut rahastot	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Kertyneet voittovarot	-1191,71 %	606,58 %	100,00 %
Tilikauden tulos	362,21 %	-355,16 %	100,00 %
Taseen oma pääoma yhteensä	100,67 %	66,85 %	100,00 %
Poistoero	*		100,00 %
Poistoero ja varaukset yhteensä	*		100,00 %
Oman pääoman oikaisut			
Oikaistu oma pääoma yhteensä	104,00 %	66,85 %	100,00 %
VIERAS PÄÄOMA			
Pääomalainat	8,70 %	61,96 %	100,00 %
Lainat rahoituslaitoksilta	106,43 %	134,16 %	100,00 %
Muut pitkäaikaiset velat	184,90 %		100,00 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	98,91 %	127,22 %	100,00 %
Laskennallinen verovelka	*		100,00 %
Pakolliset varaukset			
Leasingvastuut	28,80 %	75,99 %	100,00 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	75,24 %	60,41 %	100,00 %
Saadut ennakot	**		100,00 %
Ostovelat	52,61 %	96,16 %	100,00 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	125,94 %	81,27 %	100,00 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	81,36 %	83,11 %	100,00 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	86,39 %	97,40 %	100,00 %
Vastattavaa yhteensä	90,70 %	89,92 %	100,00 %

KUVIO 13. Yrityksen X Oy taseen vastattavaa puolen trendianalyysi (Yrityksen X Oy tilinpäätös-
materiaali 2018–2020)

6 TUNNUSLUKUANALYYSI

Tunnuslukuanalyysi tarkoittaa yrityksen taloudellisen tilan kuvaamista numeeristen oikaistujen tilinpäätösmateriaalien avulla (Kallunki 2014, 203). Tilinpäätösmateriaaleista lasketaan talouden tunnuslukuja, jotka ovat pääasiassa suhdelukumuotoisia. Tämä tarkoittaa sitä, että tilinpäätöserä suhteutetaan johonkin toiseen tilinpäätöserään. (Niskanen & Niskanen 2004, 111; Kallunki 2014, 203–204; Salmi 2020, 155.) Tunnuslukuanalyysin tarkoituksena onkin siirtyä euromääräisistä tilinpäätöseristä prosenttimuotoisiin tunnuslukuihin. Suhdelukumuotoisten tunnuslukujen käyttö mahdollistaa eri kokoisten yritysten keskinäisen vertailun. Tunnuslukuun tiivistyy tilinpäätösmateriaalista saatava informaatio. (Kallunki 2014, 203–204; Salmi 2020, 155.) Kuviossa 14 on havainnollistettu yrityksen taloudellista tilannetta mittaavat pääsuunnat. Tunnuslukuanalyysissä mitataan yrityksen taloudellista tilannetta kannattavuuden, maksuvalmiuden sekä vakavaraisuuden näkökulmista. (Salmi 2020, 155.)

KUVIO 14. Yrityksen taloudellisen tilanteen mittarit

Tilinpäätösten luotettavuus määrittää sen, kuinka tarkkoina laskettuja tunnuslukuja voidaan pitää. Tunnuslukujen toimivuuteen vaikuttaa niiden validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetti tarkoittaa tunnusluvun kykyä mitata sitä asiaa, jota sen on tarkoituskin mitata. Tunnusluvun voidaan katsoa olevan validi, jos sen antamat mittaustulokset ovat keskimäärin oikeita. Reliabiliteetti tarkoittaa tunnusluvun luotettavuutta. Tunnusluku on luotettava, jos se antaa ei-sattumanvaraisia mittaustuloksia ja sen hajonta on pieni. (Niskanen & Niskanen 2004, 111.)

Jotta yrityksen taloudelliseen suoritukseen ja asemaan vaikuttavista tekijöistä saataisiin muodostettua kokonaiskuva, tunnuslukuja täytyy analysoida aina useampaa kerrallaan. Yksittäisen tunnusluvun analysointi voi helposti johtaa väärin johtopäätöksiin arvioitaessa yrityksen taloudellista menestymistä. Ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista laskea yritykselle kaikkia olemassa olevia tunnuslukuja, vaan valitaan toimialalle ne olennaisimmat. (Seppänen 2011, 67.)

6.1 Kannattavuus

Yrityksen kannattavuus tarkoittaa kykyä tuottaa tuloja enemmän, kuin yrityksellä on menoja tulojen hankkimiseksi. Tilikauden liikevaihdon tulee siis olla suurempi, kuin tilikauden kulut. (Vilkkumaa 2010, 44.) Kannattavuuden analysoinnissa keskitytään mittaamaan yrityksen operatiivisen liiketoiminnan kannattavuutta (Kallunki 2014, 35). Kannattavuus vaihtelee suhdannevaihteluiden, sekä investointien tulontuottamissykliin mukaan, joten kannattavuutta on syytä tarkastella pidemmällä aikavälillä (Kallunki 2014, 84). Hyvän kannattavuuden avulla voidaan huolehtia myös yrityksen maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta (Vilkkumaa 2010, 44). Kannattavuutta voidaan mitata absoluuttisesti tai suhteellisesti (Yritystutkimus ry 2107, 63). Absoluuttinen, eli euromääräinen, kannattavuus mitataan yrityksen tilikauden tuottojen ja menojen välisenä erotuksena. Tunnuslukuja laskettaessa absoluuttinen euromääräinen kannattavuus suhteutetaan pääomaan tai liikevaihtoon. (Niskanen & Niskanen 2003, 112.) Yrityksen X Oy kannattavuuden mittaamista varten tunnusluvuiksi valittiin *käyttökateprosentti*, *nettotulosprosentti*, *sijoitetun pääoman tuottoprosentti*, sekä *oman pääoman tuottoprosentti*.

”Käyttökate kertoo, kuinka paljon yrityksen liikevaihdosta jää katetta, kun siitä vähennetään yrityksen toimintakulut” (Alma Talent). Käyttökateprosentti voi vaihdella suuresti eri toimialalla toimivien yritysten välillä, eikä sille ole annettu yleistä ohjearvoa. Tämän vuoksi käyttökateprosenttia kannattaa verrata vain samalla toimialalla toimivien yritysten välillä. Toisaalta tunnusluvun vertailu voi olla haasteellista myös saman toimialan yritysten välillä, sillä tuotantovälineet voivat olla joko yrityksen omia, tai kokonaan tai osittain vuokrattuja. (Yritystutkimus ry 2017, 64.) Yrityksen kannattavuutta mitattaessa käyttökateprosenttia ja sen kehittymistä verrataan usean vuoden ajalta. Keskeistä on myös käyttökateen riittävyys lainanhoitokulujen, verojen, investointien ja voitonjaon näkökulmasta. (Alma Talent.) Käyttökate lasketaan lisäämällä liiketulokseen poistot ja arvonalentumiset. Käyttökate jaetaan liikevaihdolla, jolloin saadaan käyttökateprosentti alla olevan kaavan 1 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 64).

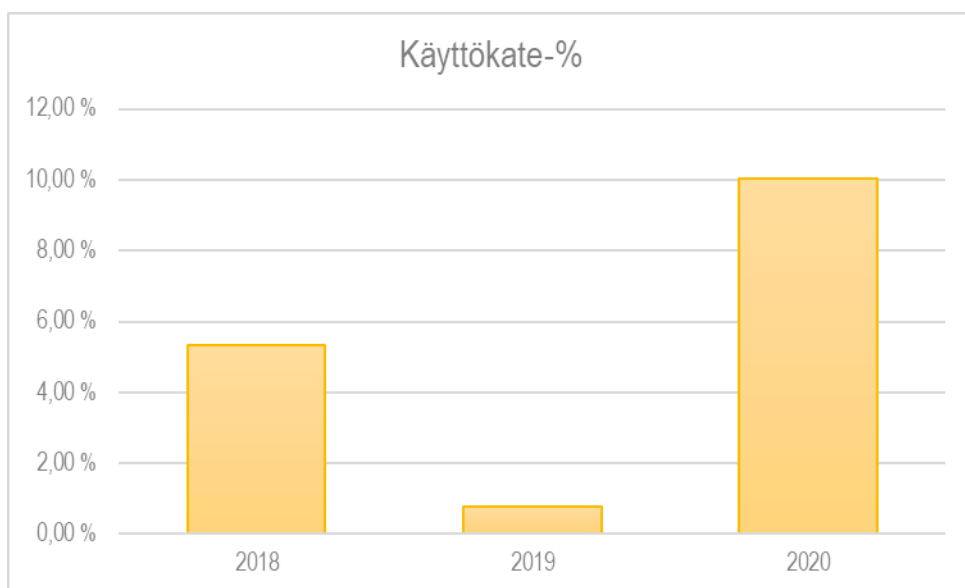
$$\text{Käyttökate-\%} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \quad (\text{KAAVA 1})$$

Käyttökate lasketaan seuraavan kaavan 2 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 64).

$$\begin{aligned} &+ \text{Liiketulos} \\ &+ \text{Poistot ja arvonalentumiset} \\ \hline &= \text{Käyttökate} \end{aligned} \quad (\text{KAAVA 2})$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 64) määrittelemät ohjearvot käyttökateprosentille toimialoittain ovat:

- 5 – 20% teollisuus
- 2 – 10% kauppa
- 5 – 15% palvelu

KUVIO 15. Yrityksen X Oy käyttökateprosentti

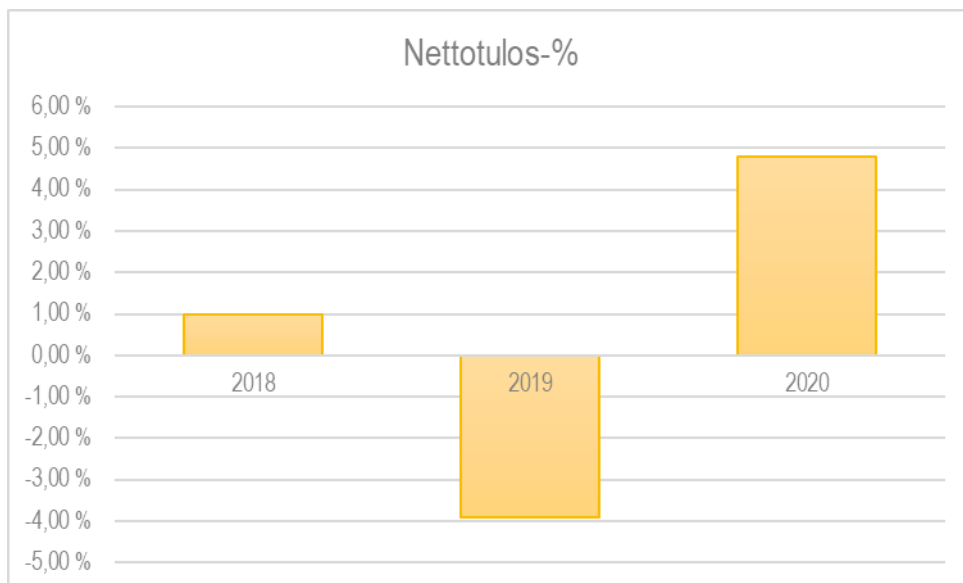
Kuviossa 15 on esitetty yrityksen X Oy käyttökateprosentin kehittyminen vertailuvuosien aikana. Vuonna 2018 tunnusluvun arvo on ollut 5,32 %, vuonna 2019 0,78 % ja vuonna 2020 10,04 %. Käyttökateprosentti on vaihdellut voimakkaasti. Vuosina 2018 ja 2020 tunnusluku on ollut hyvällä tasolla. Vuonna 2020 tunnusluvun positiivinen kehittyminen on ollut huomattavaa verrattuna vuoteen 2019, jolloin tunnusluku on ollut heikoimmillaan. Positiivista kehitystä selittää käyttökateen nousu, joka johtuu kulujen vähentymisestä. Erityisesti henkilöstökulut, aine- ja tarvikekäyttö sekä liiketoiminnan muut kulut ovat vähentyneet merkittävästi.

Nettotulosprosenttia pidetään varsinaisen toiminnan tuloksena, ja se toimii muun muassa voitonjakopäätösten pohjana. Nettotuloksen vaadittava vähimmäismäärä määräytyykin voitonjakotavoitteen mukaan. Nettotulosprosentti mahdollistaa myös eri toimialalla toimivien yritysten välisen vertailun. (Alma Talent.) Jotta yrityksen toiminta on kannattavaa, nettotuloksen tulee olla positiivinen. Nettotulos saadaan, kun liiketuloksesta vähennetään rahoituserät ja verot. Nettotulos jaetaan liikevaihdolla, jolloin saadaan nettotulosprosentti alla olevan kaavan 3 mukaan. (Yritystutkimus ry 2017, 65.)

$$\text{Nettotulos-\%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \quad (\text{KAAVA 3})$$

Nettotulos lasketaan seuraavan kaavan 4 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 65).

$$\begin{array}{l} + \text{ Liiketulos} \\ + \text{ Rahoitustuotot} \\ - \text{ Rahoituskulut} \\ - \text{ Verot} \\ \hline = \text{ Nettotulos} \end{array} \quad (\text{KAAVA 4})$$

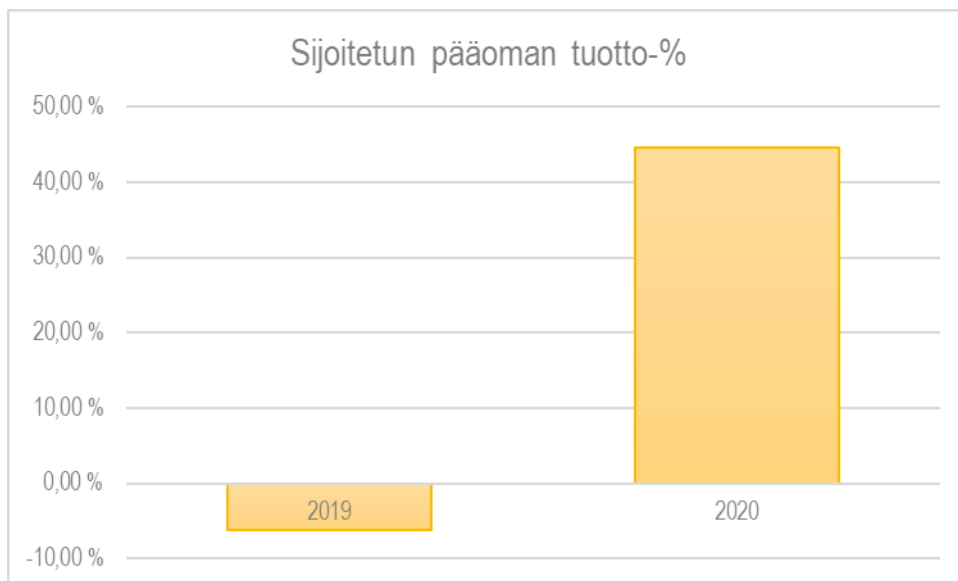
KUVIO 16. Yrityksen X Oy nettotulosprosentti

Kuviosta 16 nähdään, että yrityksen X Oy nettotulosprosentti on vaihdellut voimakkaasti vertailukaudella. Nettotulosprosentti on ollut vuonna 2018 1,00 %. Positiivinen tunnusluku kertoo siitä, että yrityksen varat riittävät kattamaan menot. Vuonna 2019 tunnusluku on saanut negatiivisen arvon -3,90 %. Kyseisen vuoden toiminta ei ole ollut kannattavaa, eikä yritys ole pystynyt selviytymään

varsinaisella liiketoiminnallaan lainojen koroista eikä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta. Koska tunnusluku on negatiivinen, omistajille ei ole jäänyt jaettavia voittovaroja. Nettotulos on kuitenkin parantunut huomattavasti vuonna 2020, jolloin tunnusluku on ollut 4,81 %. Nettotulosprosentin huomattava kasvu selittyy nettotuloksen parantumisella ja liiketoiminnan tuottojen pienemisellä, jolloin nettotuloksen suhteellinen osuus liiketoiminnan tuotoista on suurempi. Parantunutta nettotulosta selittää myös liiketoiminnan tuotoista vähennettävien kulujen pieneneminen.

Sijoitetun pääoman tuotto-% mittaa yrityksen operatiivisen liiketoiminnan suhteellista kannattavuutta, eli sitä, kuinka paljon yritys on tehnyt tulosta suhteessa tuottoa vaativaan pääomaan. (Vilkkumaa 2010, 45; Kallunki 2014, 86; Alma Talent.) Tuottoa vaativaa pääomaa on sekä oma pääoma, että korollinen vieras pääoma. Sijoitetun pääoman tuoton vähimmäisvaatimus on se määrä, mitä yritys maksaa korkoa vieraalle pääomalle. Sijoitetun pääoman tuotto-% on tunnusluku, jota voidaan vertailla myös eri toimialoilla toimivien yritysten välillä. Sijoitettu pääoma muodostuu taseen oikaistusta omasta pääomasta, sekä sijoitetusta korollisesta vieraasta pääomasta. Sijoitetun pääoman tuotto lasketaan jakamalla operatiivisilla veroilla korjattu liikevoitto sijoitetun pääoman keskiarvolla. (Kallunki 2014, 86; Yritystutkimus ry 2017, 67.) Sijoitetun pääoman tuotto-% lasketaan alla olevan kaavan 5 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 67).

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \quad (\text{KAAVA5})$$

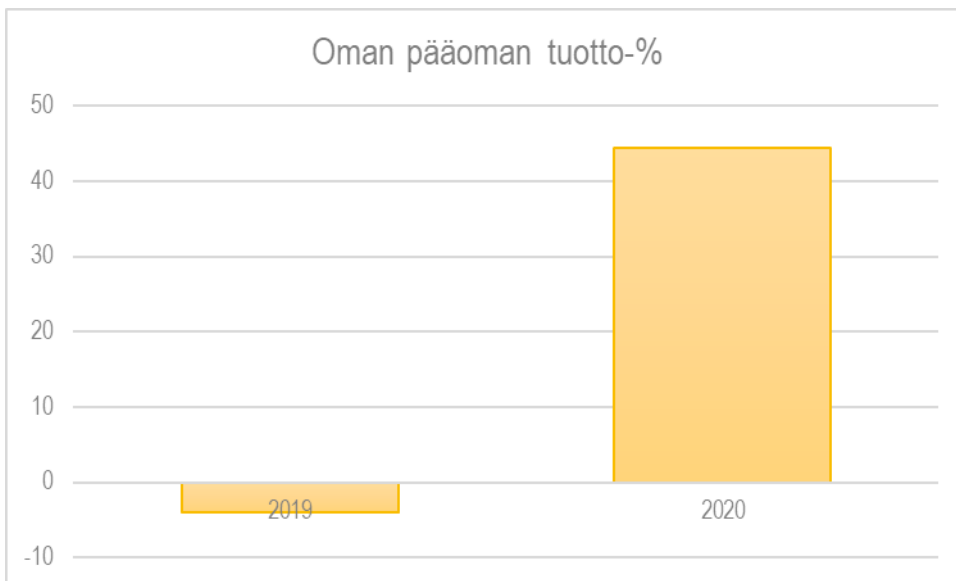

KUVIO 17. Yrityksen X Oy sijoitetun pääoman tuotto-%

Kuviossa 17 on kuvattu yrityksen X Oy sijoitetun pääoman tuotto-%. Vuonna 2019 sijoitetun pääoman tuotto-% on ollut erittäin heikko ja saanut arvon -6,16 %. Tunnusluku on saanut vuonna 2020 huomattavasti paremman arvon sen ollessa 44,64 %. Arvon muutosta selittää parantunut liike-tulos.

Oman pääoman tuotto-% kertoo siitä, kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuotto tilikauden aikana. Omaa pääomaa on omistajien yritykseen sijoittama alkupääoma, sekä yritykseen jätetyt voittovarot. Tuottovaatimus määräytyy omistajien asettaman tuottovaatimuksen mukaan. (Yritystutkimus ry 2017, 68; Alma Talent.) Oman pääoman tuotto lasketaan jakamalla yrityksen nettotulos oikaistun oman pääoman keskiarvolla alla olevan kaavan 6 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 68). Jotta liiketoiminta on kannattavaa omistajien näkökulmasta, oman pääomantuotto-% tulisi olla positiivinen (Kallunki 2014, 103).

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{Nettotulos (12kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \quad (\text{KAAVA 6})$$

KUVIO 18. Yrityksen X Oy oman pääoman tuotto-%

Kuvio 18 kuvaa yrityksen X Oy oman pääoman tuotto-%. Sijoitetun pääoman tuotto-%:n tavoin tunnusluku on ollut negatiivinen vuonna 2019, mutta parantunut merkittävästi vuonna 2020. Vuonna 2019 tunnusluku sai arvon -3,97 % ja vuonna 2020 44,45 %. Tämänkin tunnusluvun kasvua selittää pääasiassa parantunut liike-tulos.

6.2 Vakavaraisuus

Yrityksen vakavaraisuudella, eli pääomarakenteella, tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä pitkän aikavälin velvoitteistaan. Vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat käytännössä yrityksen pääomarakennetta, eli sitä kuinka paljon yrityksellä on omaa pääomaa suhteessa vieraaseen pääomaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.) Yrityksen vakavaraisuudella on tärkeä merkitys arvon luomisessa omistajien näkökulmasta (Kallunki 2014, 115). Hyvä pääomarakenne osoittaa omistajien uskoa yritykseen, sillä he eivät ota kaikkia tilikauden voittoja ulos osinkoina, vaan jättävät rahaa yritykseen (Vilkkumaa 2010, 50).

Vakavaraisen yrityksen pääomarakenne on sellainen, että hyödynnetään vieraan pääoman vipuvaikutusta säilyttäen kuitenkin riittävän matala rahoitusriski (Kallunki 2014, 115). Mitä suurempi vakavaraisuus on, sitä enemmän yritys voi tehdä itsenäisiä ratkaisuja. Vastaavasti jos vakavaraisuus on heikko, tarve ulkopuoliselle vieraalle pääomalle on suurempi ja tätä kautta joudutaan vastaamaan myös lainoittajien ja rahoittajien lainalle asettamiin ehtoihin. (Vilkkumaa 2010, 50.)

Vieras pääoma aiheuttaa yritykselle erilaisia velvoitteita omaan pääomaan verrattuna. Velka on kaikissa tapauksissa maksettava takaisin ja usein sille täytyy maksaa myös korkoa. Näin ollen velka on joustamaton pääomalaji. Erityisesti vieraan pääoman tuomat ongelmat tulevat esiin silloin, kun yrityksen liiketoiminnassa ilmenee ongelmia. Velan korot sekä lyhennykset on poikkeuksetta maksettava takaisin. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 122.) Yrityksen katsotaan olevan vakavarainen, kun sen oman pääoman rahan määrä on riittävän suuri suhteessa koko käytössä olevaan pääomaan. Näin ollen yrityksellä on paremmat mahdollisuudet selviytyä huonommista ajoista. (Vilkkumaa 2012, 50.) Yrityksen X Oy vakavaraisuuden mittaamista varten tunnusluvuiksi valittiin *omavaraisuusaste, nettovelkaantumisaste ja suhteellinen velkaantuneisuus*.

Omavaraisuusaste kuvaa yrityksen pääomarakennetta, eli kertoo sen, missä määrin yrityksen varat on rahoitettu omalla pääomalla (Salmi 2020, 118). Omavaraisuusasteen laskennassa oikaistu oma pääoma suhteutetaan oikaistun taseen loppusummaan, josta on vähennetty saadut ennakot. Luku ilmaistaan prosentteina. Tunnusluku mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. (Yritystutkimus ry 2017, 69.)

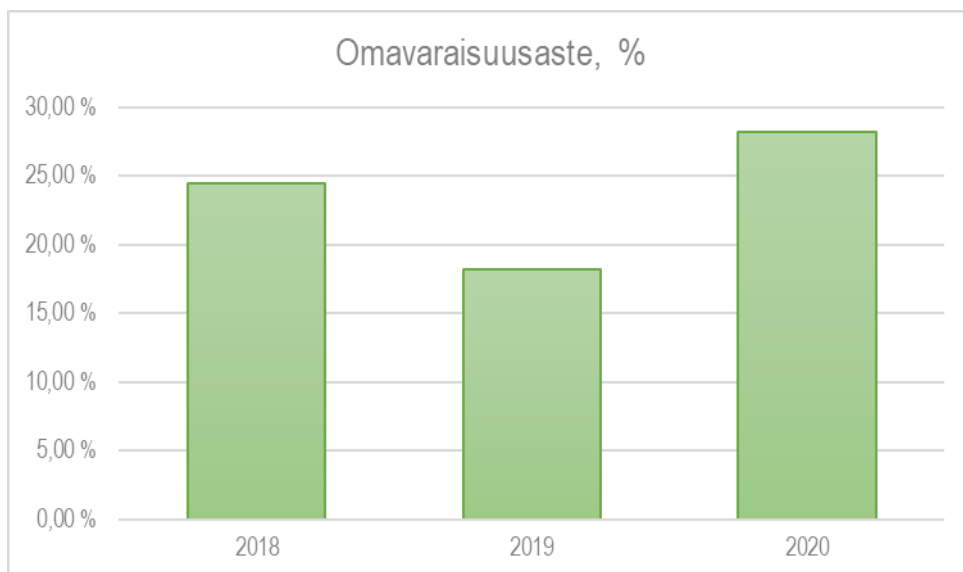
Omavaraisuusaste on toimialasta riippumaton, joten sen soveltamismahdollisuus on laaja. Tunnuslukua voidaan hyödyntää myös eri yritysten ja eri toimialojen vertailussa. Yritystutkimus ry:n

asettamiin ohjearvoihin täytyy kuitenkin suhtautua joustavasti. Omistajien arvostukset voivat poiketa toisistaan huomattavasti ja myös yrityksen koolla on väliä. Julkisesti noteeratuilta yhtiöiltä edellytetään usein korkeampaa vakavaraisuutta kuin pieneltä listaamattomalta yhtiöltä. (Vilkkumaa 2010, 50.) Yleensä, mitä enemmän toimialalla on liiketoimintariskejä, sitä vahvemiksi sillä toimivat yritykset pyrkivät muodostamaan pääomarakenteensa (Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen 2014, 76). Yrityksen omistajat päättävät itse yrityksen pääomarakenteesta, joten omavaraisuusasteen ylärajan määrittelyminen on hankalaa (Salmi 2020, 118). Omavaraisuusaste lasketaan alla olevan kaavan 7 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 69).

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{Oikaistu oma päääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma – saadut ennakot}} \times 100 \quad (\text{KAAVA 7})$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 75) määrittelemät ohjearvot omavaraisuusasteelle ovat:

yli	40%	hyvä
20 –	40%	tydyttävä
alle	20%	heikko

KUVIO 19. Yrityksen X Oy omavaraisuusaste prosentteina

Kuvio 19 kuvaa yrityksen X Oy omavaraisuusastetta prosentteina. Vuonna 2018 tunnusluku on saanut arvon 24,48 %, vuonna 2019 18,20 % ja vuonna 2020 28,24 %. Vuosina 2018 sekä 2020 omavaraisuusaste on ollut Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan tyydyttävällä tasolla. Vuonna 2019 tunnusluku on ollut heikoimmillaan, jolloin se on ollut ohjearvojenkin mukaan heikolla tasolla.

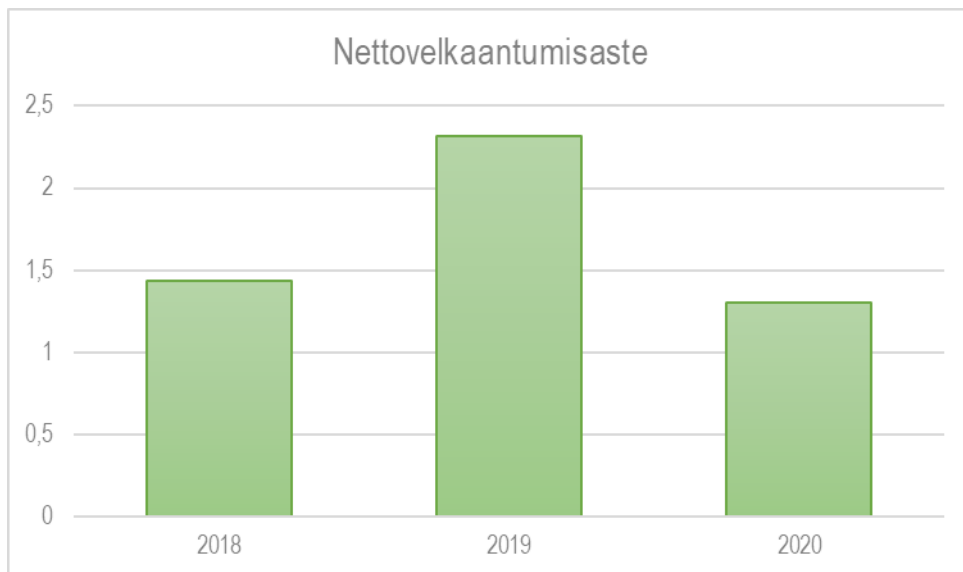
Vuoden 2019 heikkoa arvoa selittää muutenkin taloudellisesti heikompi vuosi, jolloin yritys on joutunut ottamaan vierasta pääomaa kattaakseen toiminnan kuluja. Vuonna 2020 taloudellisen tilanteen positiivisen kehityksen myötä lainaa on saatu maksettua pois, eikä lainaa ei ole tarvinnut ottaa lisää. Yrityksen oman pääoman määrä suhteessa taseen loppusummaan on ollut jokaisena vuonna pienempi, kuin vieraan pääoman määrä.

Nettovelkaantumisaste on yksi käytetyimmistä yrityksen pääomarakennetta kuvaavista tunnusluvuista (Kallunki 2014, 118). Tunnusluku mittaa sitä, kuinka pitkälle yrityksen likvidit varat riittävät korollisten velkojen maksuun ja sitä, riittääkö oma pääoma tämän jälkeen vieraan pääoman poismaksamiseen. Se siis kertoo yrityksen nettovelkojen määrän suhteessa omaan pääomaan. (Vilkkaa 2010, 51; Kallunki 2014, 118.) Nettovelkaantumisasteen laskennassa korollisesta vieraasta pääomasta vähennetään rahat ja rahoitusarvopaperit ja se jaetaan oikaistulla omalla pääomalla (Yritystutkimus ry 2017, 71). Pääomarakennetta voidaan pitää sitä parempana, mitä alhaisempi nettovelkaantumisaste on (Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen 2014, 76). Tunnusluvun tavoitearvo on alle yksi. Jos tunnusluku saa negatiivisen arvon siitä syystä, että oma pääoma on negatiivinen, sen arvoa pidetään heikkona. (Yritystutkimus ry 2017, 71.) Nettovelkaantumisaste lasketaan alla olevan kaavan 8 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 71).

$$\text{Nettovelkaantumisaste} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}} \quad (\text{KAAVA 8})$$

Korollinen vieras pääoma lasketaan seuraavan kaavan 9 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 71).

$$\begin{aligned} & - \text{Pitkäaikainen vieras pääoma ilman saatuja ennakoita} \\ & - \text{Korolliset lyhytaikaiset velat} \\ & - \text{Muut sisäiset korolliset velat} \\ \hline & = \text{Korollinen vieras pääoma} \end{aligned} \quad (\text{KAAVA 9})$$

KUVIO 20. Yrityksen X Oy nettovelkaantumisaste

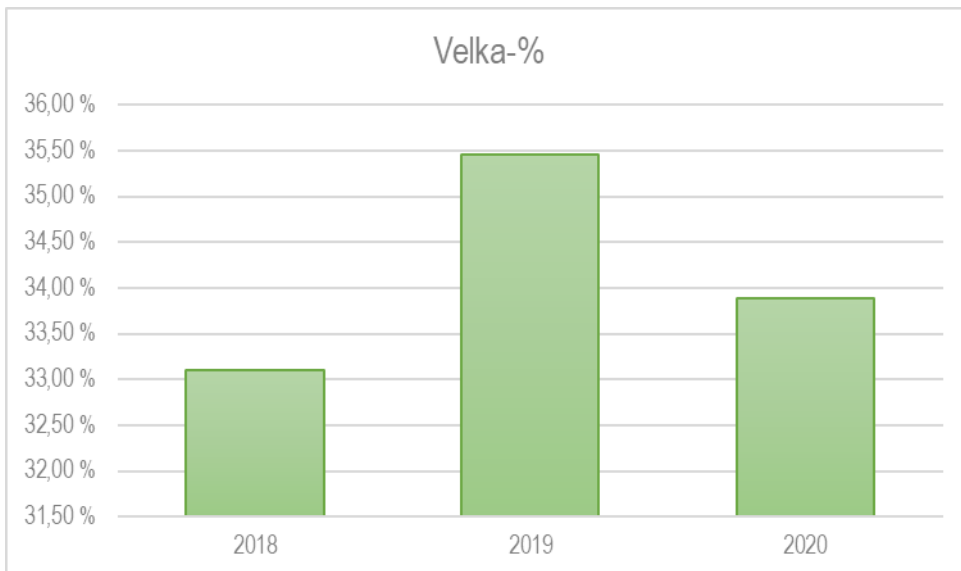
Kuviosta 20 nähdään yrityksen X Oy nettovelkaantumisasteen kehitys. Heikoimmillaan nettovelkaantumisaste on ollut vuonna 2019 jolloin tunnusluku on saanut arvon 2,32. Vuonna 2018 arvo on ollut 1,44 ja vuonna 2020 1,3. Nettovelkaantumisasteen tavoitearvo on alle yksi, eikä yritys X Oy ole päässyt tähän yhtenäkkään tarkastelujakson vuotena. Kehityssuunta on ollut kuitenkin positiivinen vuoden 2019 jälkeen. Kehitystä selittää pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä. Eniten pitkäaikaista vierasta pääomaa on ollut vuonna 2019. Vuonna 2020 pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä on vähentynyt ja vastaavasti oman pääoman määrä on lisääntynyt. Korollisen vieraan pääoman määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tarkastelujaksolla.

Suhteellinen velkaantuneisuus tunnuslukuna yhdistää tuloslaskelman ja taseen tilinpäätösinformaation (Kallunki 2014, 121). Se kuvaa yrityksen vieraan pääoman suhdetta liikevaihtoon (Vilkkumaa 2010, 51; Kallunki 2014, 121). Käytännössä se tarkoittaa sitä, kuinka suuri osa tarkasteltavan ajanjakson liikevaihdosta menee velkojen maksuun, jos tämä osuus käytettäisiin vain tähän tarkoitukseen (Vilkkumaa 2010, 51). Suhteellinen velkaantuneisuus on toimialasidonnainen, sillä se vaihtelee voimakkaasti eri toimialojen välillä (Kallunki 2014, 121). Tunnusluku mahdollistaa kuitenkin sellaisten yritysten vertaamisen, joiden tuotantovälineiden rakenne on eri-ikäinen tai joiden käyttämät poistomenettelyt ovat erilaiset (Vilkkumaa 2010, 51). Korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää hyvää liiketulosta, jotta yrityksen on mahdollista selvitä vieraan pääoman velvoitteista (Yritystutkimus ry 2017, 70). Mitä korkeamman arvon tunnusluku saa, sitä heikompana sitä pidetään (Vilkkumaa 2010, 51). Suhteellinen velkaantuneisuus lasketaan alla olevan kaavan 10 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 70).

$$\text{Velka-\%} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat – saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100 \quad (\text{KAAVA 10})$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 70) määrittelemät ohjearvot suhteelliselle velkaantuneisuudelle tuotannollisissa yrityksissä ovat:

alle	40%	hyvä
40 –	80%	tydyttävä
yli	80%	heikko

KUVIO 21. Yrityksen X Oy suhteellinen velkaantuneisuus

Kuvio 21 kuvaa yrityksen X Oy suhteellisen velkaantuneisuuden kehitystä. Tunnusluku on ollut Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan jokaisena vertailukauden vuonna hyvällä tasolla. Jopa vuoden 2019 tunnusluvun arvo on pysynyt hyvällä tasolla, vaikka kannattavuuden luvut saivat kyseisenä vuonna heikkoja arvoja. Vuonna 2018 tunnusluvun arvo on ollut 33,10 %, vuonna 2019 35,45 % sekä vuonna 2020 33,38 %. Tunnusluvun hyvät arvot kertovat siitä, että liikevaihdon määrä riittää vieraan pääoman velvoitteista selviämiseen.

6.3 Maksuvalmius

Maksuvalmius, eli likviditeetti, kuvaa yrityksen rahoitusasemaa ja rahoituksen riittävyyttä lyhyellä aikavälillä. Tällä tarkoitetaan sitä, kuinka yritys kykenee suoriutumaan maksuvelvoitteistaan jokaisena ajankohtana edullisimmalla mahdollisella tavalla. (Vilkkumaa 2010, 48; Kallunki 2014, 123; Yritystutkimus ry 2017, 74.) Yrityksen likviditeetti katsotaan riittäväksi silloin, kun yritys pystyy suorittamaan kaikki maksunsa kassareservillään ja nopeasti rahaksi muutettavalla omaisuudellaan. Tällöin yrityksen ei tarvitse kääntyä kalliin lyhytaikaisen rahoituksen puoleen tai maksaa viivästyskorkoja. (Kallunki 2014, 123.) Myös yrityksen kyky hyödyntää kassa-alennuksia kertoo yleensä hyvästä maksuvalmiudesta. Maksukyvyyn heikkoudesta puolestaan kielii erääntyneet maksut, maksetut yliaikakorot sekä kalliin lisärahoituksen käyttö. (Yritystutkimus ry 2017, 74.)

Liiallisen likviditeetin tavoittelu ei ole tavoiteltavaa. Ylimääräinen likviditeetti tulisi investoida kannattaviin kohteisiin. Jos tällaisia ei ole, likviditeetti tulee jakaa omistajille osinkona tai omien osakkeiden takaisinostona. Sen voi käyttää myös korollisen vieraan pääoman takaisinmaksuun. Yrityksen ylikviditeetti laskee pääoman tuottoa ja tällöin yrityksellä on paljon heikosti tuottavia lyhytaikaisia sijoituksia ja kassavaroja. Yrityksen tuleekin löytää optimaalinen likviditeetin taso, jolloin oma pääoma on tältäkin osalta tehokkaassa käytössä. (Kallunki 2014, 123.)

Maksuvalmiuden tunnuslukuja analysoitaessa tulee huomioida se, että ne mittaavat likviditeettiä vain tilinpäätöspäivän tilanteen mukaan. Useilla toimialoilla kausivaihtelut voivat olla voimakkaita ja näin ollen likviditeetti vaihtelee voimakkaasti tilikauden aikana. Yritykset voivat myös ajoittaa esimerkiksi verotuksellisista syistä liiketapahtumia lähelle tilinpäätöshetkeä, mikä voi vääristää maksuvalmiuden tunnuslukujen saamia arvoja. (Kallunki 2014, 123–124.)

Yrityksen X Oy maksuvalmiuden mittaamista varten tunnusluvuiksi valittiin rahoituksen riittävyyttä kuvaavat *quick ratio* ja *current ratio* sekä *käyttöpääomaa ja sen kiertoaikoja* kuvaavat *myyntisäämisten kiertoaika*, *ostovelkojen kiertoaika* ja *koko pääoman kiertonopeus*. Kiertonopeustunnuslukujen avulla on mahdollisuus tutkia yrityksen toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta (Vilkkumaa 2010, 52).

Quick ratio tunnuslukuna kertoo sen, kuinka hyvin yrityksen rahoitusomaisuus riittää lyhyen aikavälin rahoitusvelvoitteisiin (Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen 2014, 79; Yritystutkimus ry 2017, 74.) Quick ratio on tiukin maksuvalmiutta mittaava tunnusluku (Revsine, Collins, Johnson,

Mittelstaedt & Soffer 2015, 266). Sen laskemisessa likvideiksi varoiksi luetaan ainoastaan rahoitusomaisuus, eli lyhytaikaiset saamiset, joista suurin erä on yleensä myyntisaamiset, rahoitusarvopaperit, kassa ja saamiset pankeilta. Yritystutkimus ry (2017, 74) ohjeistaa vähentämään rahoitusomaisuudesta osatuloutuksen saamiset. Muu nopeasti rahaksi muutettava omaisuus, kuten vaihto-omaisuus jätetään huomioimatta. Quick ratiota laskettaessa rahoitusomaisuus suhteutetaan lyhytaikaisiin velkoihin, joista on vähennetty saadut ennakot. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 131; Kallunki 2014, 124.) Quick ratio lasketaan alla olevan kaavan 11 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 74).

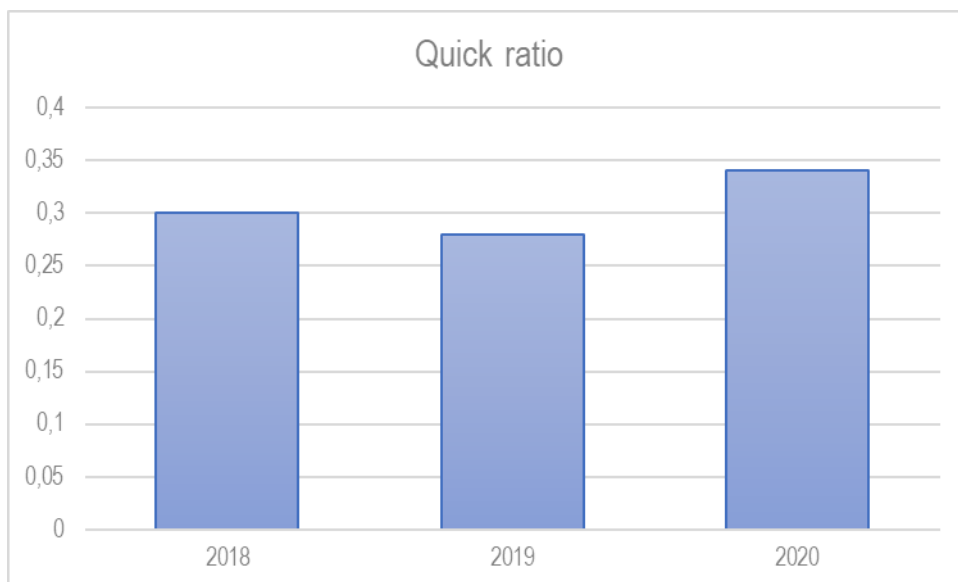
$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}} \quad (\text{KAAVA 11})$$

Rahoitusomaisuus lasketaan seuraavan kaavan 12 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 74).

$$\begin{aligned} &+ \text{Lyhytaikaiset saamiset} \\ &+ \text{Rahat ja rahoitusarvopaperit} \\ \hline &= \text{Rahoitusomaisuus} \end{aligned} \quad (\text{KAAVA 12})$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 75) määrittelemät ohjearvot quick ratiolle ovat:

yli	1	hyvä
0,5 –	1	tydyttävä
alle	0,5	heikko

KUVIO 22. Yrityksen X Oy quick ratio

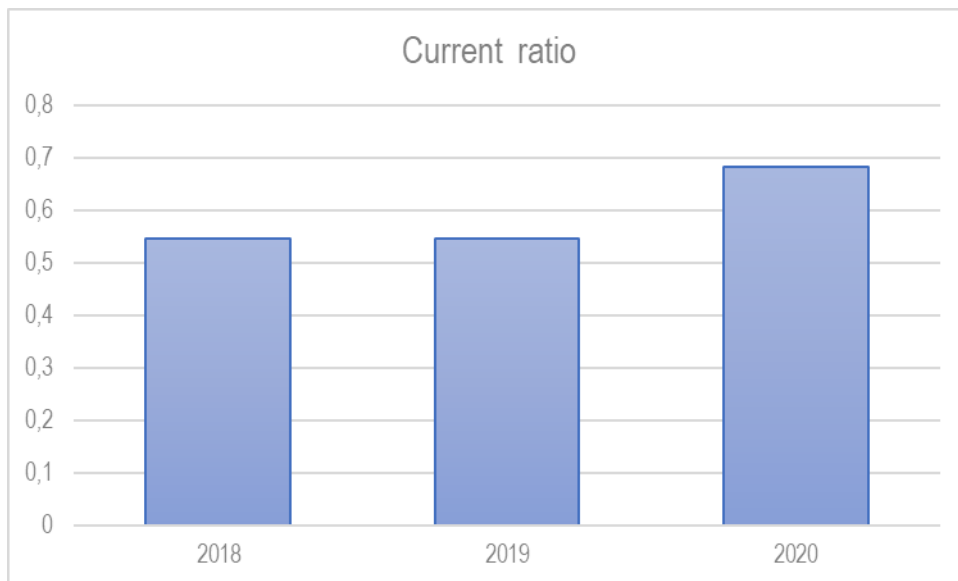
Kuvio 22 kuvaa yrityksen X Oy quick ratiota. Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan tunnusluku on ollut yrityksellä jokaisena vuonna heikko. Heikoimman arvon tunnusluku on saanut vuonna 2019 arvon ollessa 0,28. Vaihtelu vertailukaudella vuosien välillä on ollut kuitenkin vähäistä. Vuonna 2018 quick ratio on ollut 0,30 sekä vuonna 2020 0,34. Yrityksen X Oy lyhytaikainen vieras pääoma on vähentynyt jokaisena tarkastelujakson vuonna. Yrityksellä ei ole kuitenkaan riittävästi rahoitusomaisuutta suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääoman. Rahojen ja rahoitusarvopapereiden määrä on pienentynyt merkittävästi vuodesta 2018 vuoteen 2020. Myös lyhytaikaisten saamisten määrä on pienentynyt. Quick ratio on kuitenkin saanut parhaimman arvon vuonna 2020.

Current ratio tarkastelee likvidejä varoja quick ratiota laajemmin. Tämän tunnusluvun laskennassa oletetaan, että myös vaihto-omaisuus on realisoitavissa lyhyellä aikavälillä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 132; Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen 2014, 79; Kallunki 2014, 125; Revsine, Collins, Johnson, Mittelstaedt & Soffer 2015, 266; Yritystutkimus ry 2017, 75.) Current ration laskennassa vaihto-omaisuus sekä rahoitusomaisuus suhteutetaan lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 132; Yritystutkimus ry 2017, 75). Tunnuslukua käytettäessä on huomioitava vaihto-omaisuuden realisointiarvoon liittyvät epävarmuudet. Tarkastelussa täytyy huomioida se, että epäkurantin varaston arvo voi olla pienempi kuin sen tasearvo. (Kallunki 2014, 125.) Current ratio lasketaan alla olevan kaavan 13 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 75).

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} \quad (\text{KAAVA 13})$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 75) määrittelemät ohjearvot current ratiolle ovat:

yli	2	hyvä
1 –	2	tydyttävä
alle	1	heikko

KUVIO 23. Yrityksen X Oy current ratio

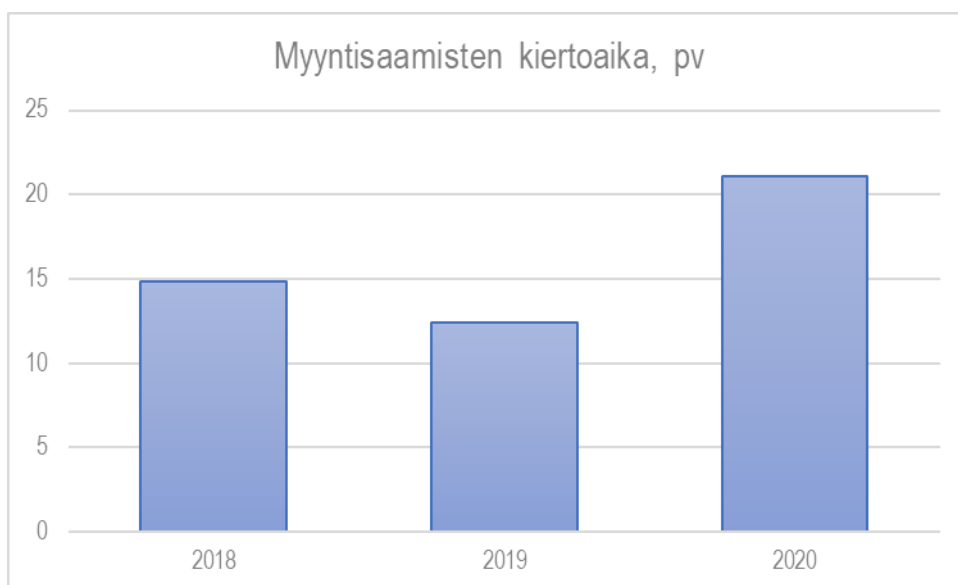
Kuviossa 23 on kuvattu yrityksen X Oy current ratio. Myös tämän tunnusluvun osalta vaihtelu on ollut todella vähäistä vertailukauden vuosien välillä. Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan current ratio on ollut heikolla tasolla jokaisena vuonna. Sekä vuonna 2018 että 2019 tunnusluvun arvo pyöristyy yhtä suureksi arvon ollessa 0,55. Vuonna 2020 vaihto-omaisuuden osalta on tapahtunut positiivista kehitystä ja tunnusluku on saanut arvon 0,68.

”Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka pitkään myyntitulot ovat saamisina, ennen kuin ne tulevat rahana yrityksen kassaan” (Yritystutkimus ry 2017, 72). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, montako päivää kestää, ennen kuin asiakkaat maksavat laskunsa (Kallunki 2014, 129). Myyntisaamisten kiertoaajan laskennassa myyntisaamiset lisätynä sisäisillä myyntisaamisilla jaetaan liikevaihdolla ja tämä luku määritellään vuodeksi. Yrityksen myydessä tuotteita asiakkaalle velaksi maksuaikaan sitoutuu pääomaa, jolloin se rasittaa kannattavuutta. Myös luottotappioiden riski on mahdollinen. Jos asiakkaat eivät maksa laskuaan, aiheutuu yritykselle liikevaihdon menetystä, joka heikentää tulosta. Näin ollen myyntisaamiset rasittavat yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta sekä vakavaraisuutta. (Vilkkumaa 2010, 53.)

Myyntisaamisten kiertoaikaa vertaamalla yrityksen käyttämään maksuaikaan saadaan selville, kuinka hyvin annettu maksuaika ja todellinen maksuaika vastaavat toisiaan. Ratkaisevaa on kuitenkin se, milloin asiakkaat todellisuudessa maksavat laskunsa, eikä se, mitä yritys käyttää ja ilmoittaa maksuaikaehtonaan. Jos myyntisaamisten kiertoaika on liian pitkä ja ne sitovat liikaa pääomaa, toimintaa on kehitettävä esimerkiksi lyhentämällä maksuaikaa, tehostamalla perintää tai

kasvattamalla käteismyynnin osuutta. Tunnuslukua voidaan käyttää sekä alan sisällä tehtävään vertailuun, että merkittäviin kilpailijoihin. (Vilkkumaa 2010, 53.) Myyntisaamisten kiertoaika laskeaan alla olevan kaavan 14 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 72). Kaavan mukaan laskettuna tunnusluku on hieman liian suuri, koska myyntisaamisiin sisältyy joitain liiketoimintaan kuulumattomia eriä (Vilkkumaa 2010, 53).

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika, pv} = \frac{365 \times (\text{Myyntisaamiset} - \text{sisäiset myyntisaamiset})}{\text{Liikevaihto (12kk)}} \quad (\text{KAAVA 14})$$

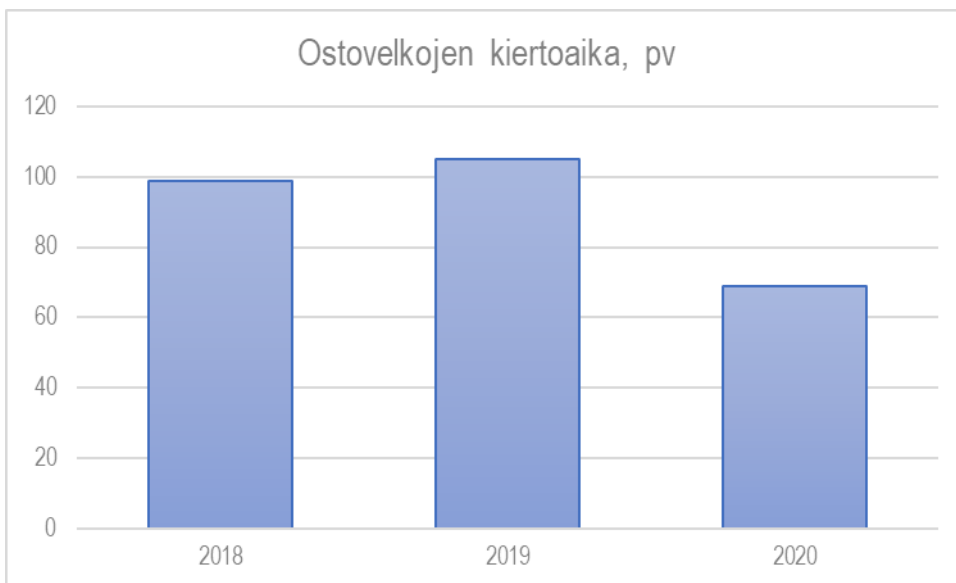
KUVIO 24. Yrityksen X Oy myyntisaamisten kiertoaika päivinä

Kuvio 24 kuvaa yrityksen X Oy myyntisaamisten kiertoaikaa päivinä. Asiakkaat maksoivat laskunsa vuonna 2018 viidentoista päivän, vuonna 2019 kolmentoista päivän ja 2020 kahdenkymmenen kahden päivän kuluttua. Myyntisaamisten kiertoaika on suhteellisen lyhyt, joten asiakkaat ovat maksaneet laskunsa nopeasti. Voidaan todeta, että yrityksen myyntisaamisten kiertoaika on hyvällä tasolla.

Yritys rahoittaa osan toiminnastaan ostovelkojen avulla, ja mitä pitempään ostovelkojen takaisinmaksu kestää, sitä isomman osan tuotannontekijöiden toimittajat rahoittavat yrityksen pääoman tarpeesta (Kallunki 2014, 131). Ostovelkojen kiertoaika olisi hyvä olla vähintään yhtä pitkä kuin myyntisaamistenkin kiertoaika (Vilkkumaa 2010, 53). Tunnusluku osoittaa, kuinka monessa päivässä yrityksen ostot keskimäärin maksetaan (Alma Talent; Vilkkumaa 2010, 54). Ostovelkojen

kiertoajalle ei ole selvää ohjearvoa, vaan sitä pitää tarkastella toimiala huomioon ottaen. Kiertoaika voi verrata toimialalla vallitseviin maksuaikoihin, ja mikäli kiertoaika poikkeaa niistä huomattavasti, on syytä tarkastella yrityksen taloudellista tilaa. Ostovelkojen pitkä maksuaika voi viitata yrityksen maksuvaikeuksiin. (Alma Talent.) Ostovelkojen kiertoaika lasketaan alla olevan kaavan 15 mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 73).

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika, pv} = \frac{365 \times (\text{Ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12kk)}} \quad (\text{KAAVA 15})$$

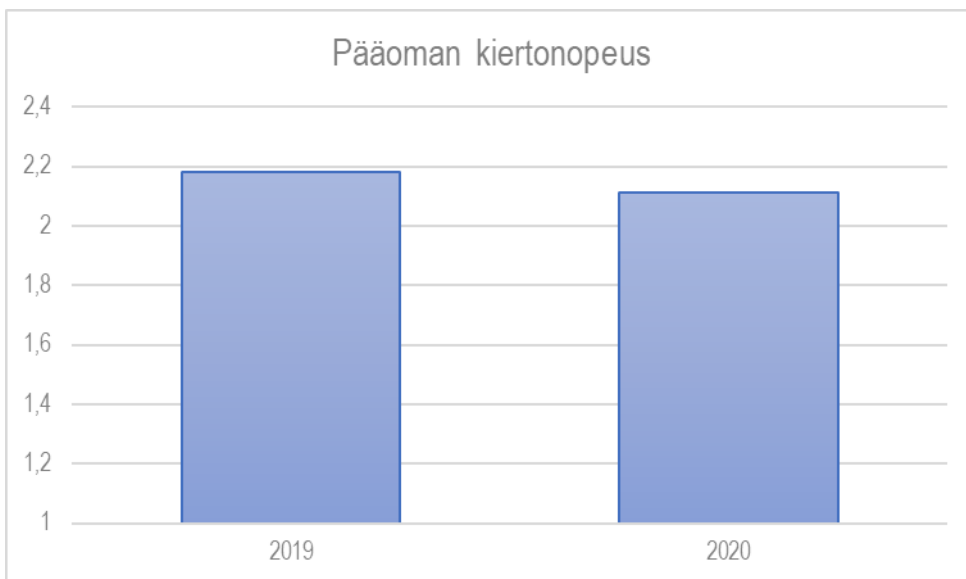
KUVIO 25. Yrityksen X Oy ostovelkojen kiertoaika päivinä

Kuviossa 25 on kuvattu yrityksen X Oy ostovelkojen kiertoaika päivinä. Yritys maksoi ostovelkansa vuonna 2018 yhdeksänkymmenenyhdeksän päivän, vuonna 2019 sadan kuuden päivän ja 2020 kuudenkymmenenseitsemän päivän kuluttua ostosta. Yrityksen tilanne on hyvä siltä osin, että asiakkaat maksavat myyntisaamisensa nopeampaa, kuin yritys joutuu maksamaan ostovelkansa. Myyntisaamia voidaan siten käyttää ostovelkojen maksamiseen. Ostovelkojen kiertoaika on ollut kuitenkin kohtuullisen pitkä vuosina 2018 ja 2019. Erityisesti vuoden 2019 pitkä ostovelkojen kiertoaika voi kertoa yrityksen heikosta taloudellisesta tilanteesta ja maksuvaikeuksista.

Koko pääoman kiertonopeus kuvaa sitä, kuinka nopeasti yritys kierrättää taseeseen sitoutuneita pääomia (Alma Talent). Se osoittaa siis yrityksen pääoman käytön tehokkuutta (Viikkumaa 2010, 52). Tunnusluku sopii vertailuluvuksi saman toimialan yrityksiin, mutta eri toimialojen välillä pää-

oman sitominen on hyvin erimääräistä, joten pääoman kiertonopeus ei sovi vertailuluvuksi eri toimialalla toimivien yritysten välillä (Vilkkumaa 2010, 52). Mitä pienemmän arvon tunnusluku saa, sitä heikompaa on yrityksen pääoman käyttö ja pääomaa sitoutuu tuotantoon pitkäksi aikaa. Pääoman tuotto kärsii heikosta pääoman käytöstä. Pääoman kiertonopeus lasketaan kaavan 16 mukaan. (Alma Talent.)

$$\text{Pääoman kiertonopeus} = \frac{\text{Liikevaihto (12kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}} \quad (\text{KAAVA 16})$$

KUVIO 26. Yrityksen X Oy pääoman kiertonopeus

Kuviosta 26 nähdään yrityksen X Oy pääoman kiertonopeuden kehitys vertailujaksolla. Myös tämän tunnusluvun muutos on ollut vähäistä. Vuonna 2019 pääoman kiertonopeus on ollut 2,18 ja vuonna 2020 tunnusluku on saanut arvon 2,11. Pääomaa sitoutuu tuotantoon suhteellisen pitkäksi aikaa, mikä tarkoittaa heikkoa pääoman käytön tehokkuutta. Yritys kierrättää taseeseen sitoutunutta pääomaa vain noin kaksi kertaa vuodessa.

7 TOIMIALA-ANALYYSI

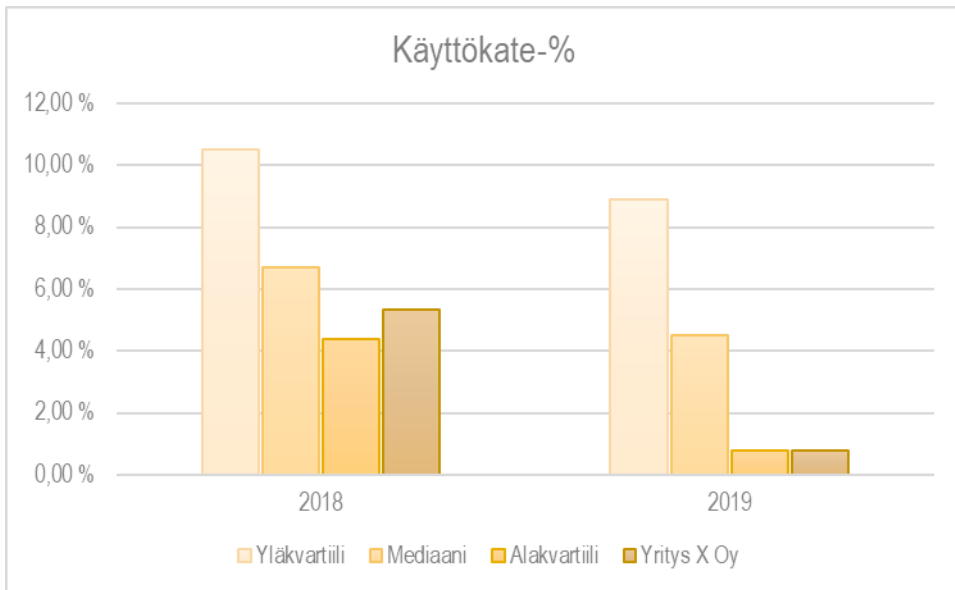
Yksittäisten yritysten tilinpäätösanalyysia käytetään toimiala-analyysien pohjana. Saman toimialan yritysten tilinpäätösinformaatiota käytetään muodostettaessa koko toimialan kattavia tunnuslukuanalyysia. Toimiala-analyysia voidaan käyttää arvostettaessa yritystä suhteessa toimialaan. Analyysien käyttömahdollisuudet ovat kuitenkin rajalliset, sillä toimialalla voi toimia vain heikosti menestyviä yrityksiä, tai vastaavasti todella hyvin menestyviä yrityksiä. Tällöin toimialaan vertaaminen ei välttämättä anna todellista kuvaa yrityksen taloudellisesta menestymisestä. (Salmi 2012, 159.)

Toimialaraporteissa kunkin toimialan tunnusluvuista on esitetty mediaani, yläkvartiili ja alakvartiili. Mediaani on keskimmäisen yrityksen saama tunnusluku, joka jakaa otosjoukon kahteen yhtä suureen osaan. Tilastoissa käytetään mediaania siksi, että keskiarvo antaisi sattumanvaraisempia tuloksia, sillä jakaumat voivat olla hyvin vinoja. Yläkvartiiliin ja alakvartiiliin sijoittuneita yrityksiä on tilastoissa siis yhtä paljon. Yläkvartiiliin sijoittuu suurimman tunnusluvun saaneet yritykset ja vastaavasti alakvartiiliin taas pienimmän tunnusluvun saaneet yritykset. (Salmi 2012, 159–160.)

Toimiala-analyysissa yritykselle X Oy laskettuja tunnuslukuja verrattiin yrityksen toimialan tilastoihin. Yrityksen X Oy toimiala on 31020 keittiökalusteiden valmistus. Toimiala-analyysia tehtäessä Finnveran tilinpäätöstilastot vuodelle 2020 eivät olleet vielä valmistuneet, joten vertailuvuodet jäivät vuosiin 2018 ja 2019. (TEM-Tilastopalvelu 2020.)

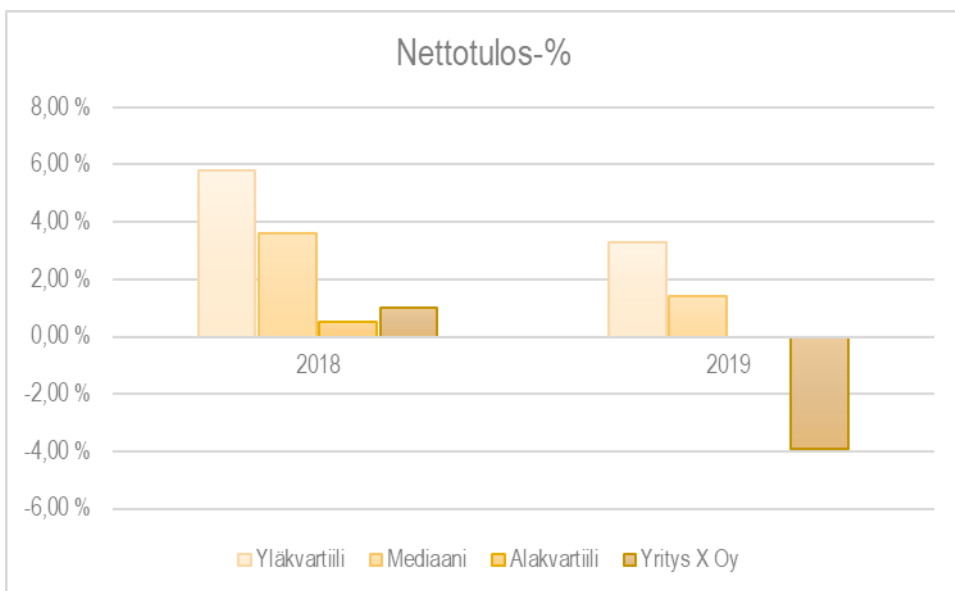
7.1 Kannattavuus

Tunnuslukuanalyysissa kannattavuuden tunnusluvuiksi valittiin käyttökateprosentti, nettotulosprosentti, sijoitetun pääoman tuotto prosentti ja oman pääoman tuotto prosentti. Toimiala-analyysissa näitä valittuja tunnuslukuja verrattiin toimialan tunnuslukuihin.

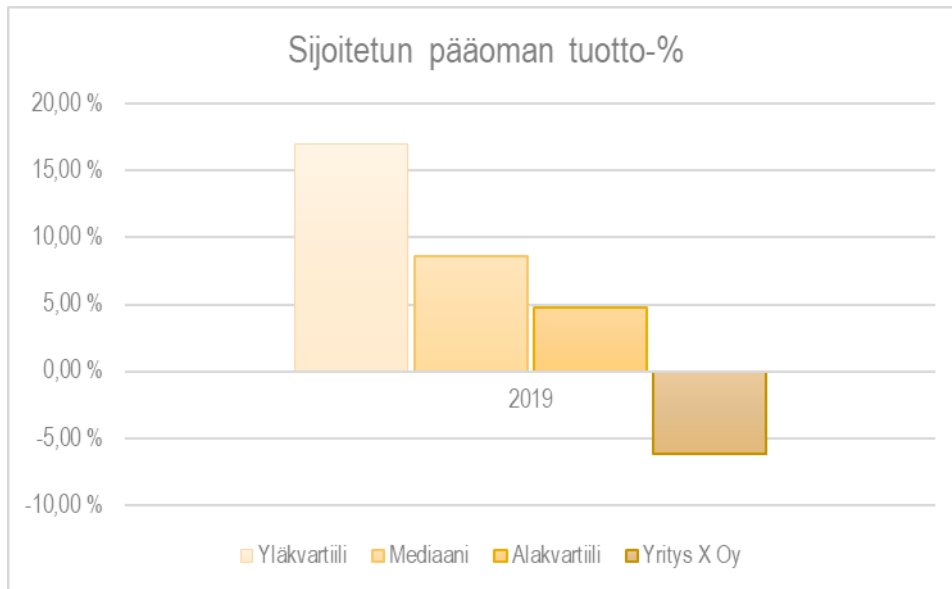
KUVIO 27. Yrityksen X Oy käyttökateprosentti verrattuna toimialaan

Kuviossa 27 on verrattu yrityksen X Oy käyttökateprosenttia toimialaan. Vaikka yrityksen käyttökateprosentti on ollut huomattavasti parempi vuonna 2018, tunnusluvun arvo asettuu molempina vuosina toimialan mediaaniin. Vuonna 2019 arvo on ollut todella lähellä alakvartiilia. Käyttökateprosentti on ollut toimialaan verrattuna tyydyttävällä tasolla.

KUVIO 28. Yrityksen X Oy nettotulosprosentti verrattuna toimialaan

Kuviossa 28 on verrattu Yrityksen X Oy nettotulosprosenttia toimialaan. Vuonna 2018 tunnusluku on toimialaan verrattuna tyydyttävällä tasolla arvon asettuessa mediaaniin. Vuonna 2019 alakvartiilin arvo on ollut nolla. Yrityksen tunnusluku saa tätä huomattavasti pienemmän arvon -3,90 %, joten nettotulosprosentti on ollut heikolla tasolla toimialaan verrattuna.

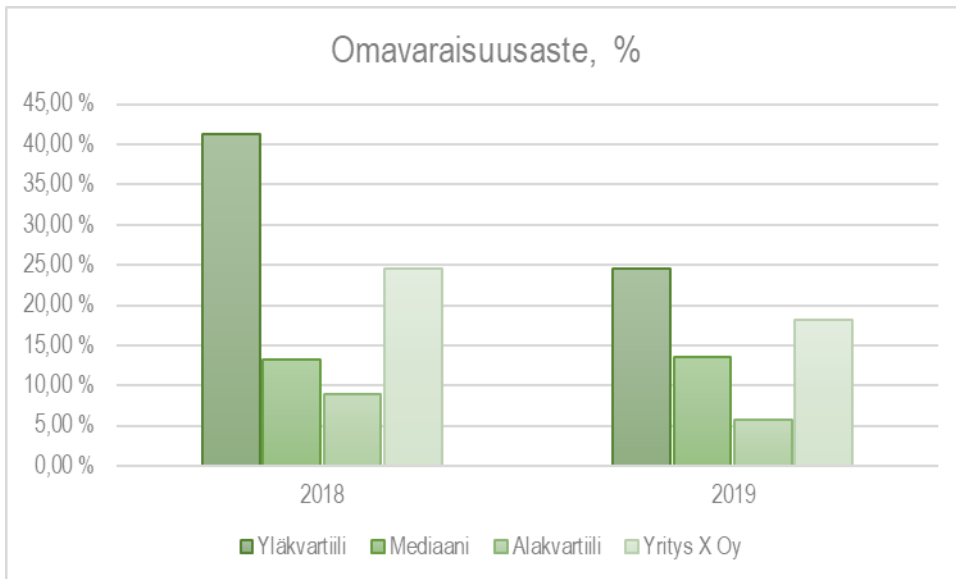

KUVIO 29. Yrityksen X Oy sijoitetun pääoman tuotto-% verrattuna toimialaan

Kuviossa 29 on verrattu yrityksen X Oy sijoitetun pääoman tuotto-% toimialaan vuonna 2019. Tunnusluku saa toimialan alakvartiilia huomattavasti huonomman arvon, joten sijoitetun pääoman tuotto-% on heikolla tasolla toimialaan nähden.

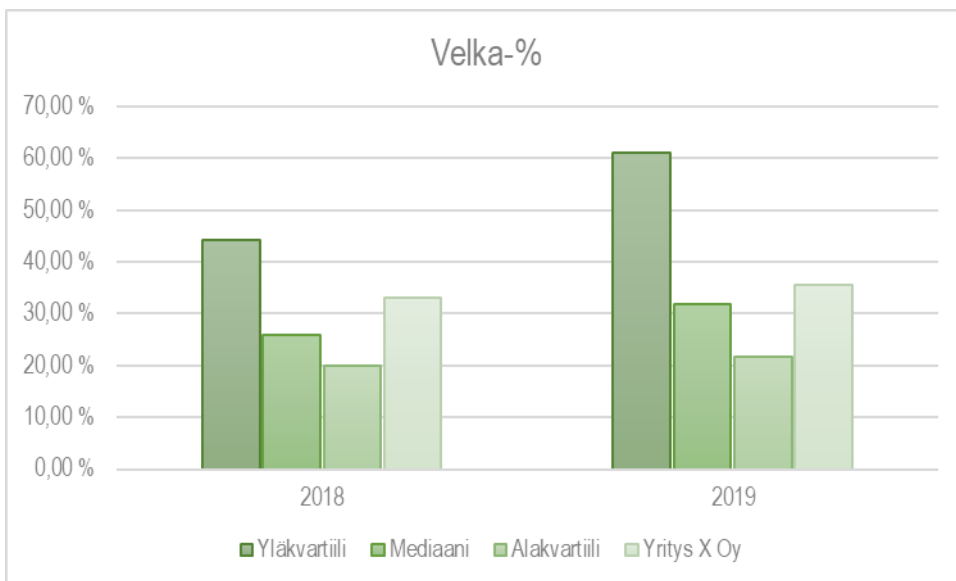
7.2 Vakavaraisuus

Tunnuslukuanalyysissä vakavaraisuuden tunnusluvuiksi valittiin omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. Toimiala-analyysissä näitä valittuja tunnuslukuja verrattiin toimialan tunnuslukuihin.

KUVIO 30. Yrityksen X Oy omavaraisuusaste prosentteina

Kuviossa 30 on verrattu yrityksen X Oy omavaraisuusastetta toimialaan. Tunnusluvun arvo sijoittuu molempina vuosina toimialan mediaanin ja yläkvartiiliin väliin, joten omavaraisuusaste on ollut molempina vuosina tyydyttävällä tasolla.

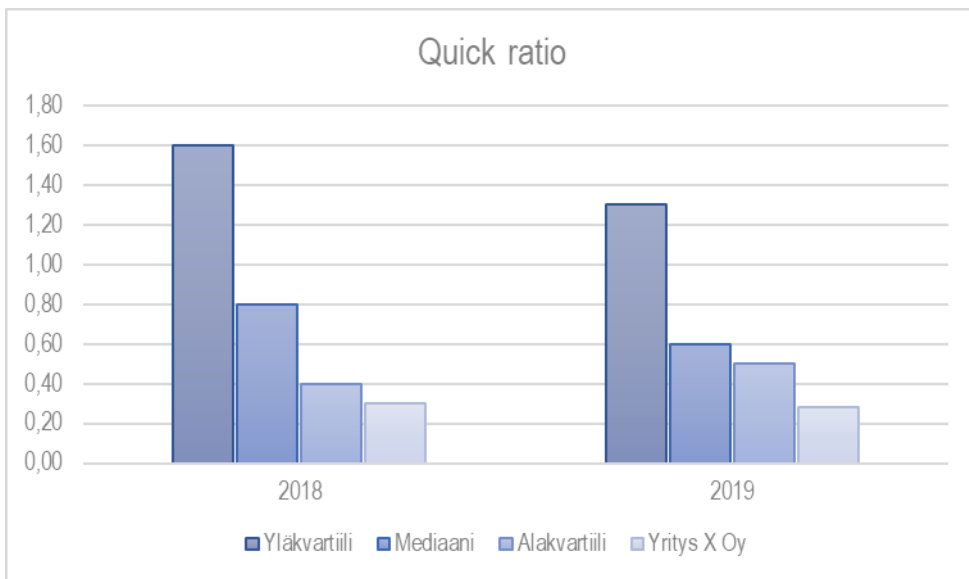

KUVIO 31. Yrityksen X Oy suhteellinen velkaantuneisuus verrattuna toimialaan

Kuviossa 31 on verrattu yrityksen X Oy suhteellista velkaantuneisuutta toimialaan. Myös tämän tunnusluvun arvo asettuu molempina vertailukauden vuosina toimialan mediaanin ja yläkvartiiliin väliin. Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on siis toimialaan nähden tyydyttävällä tasolla.

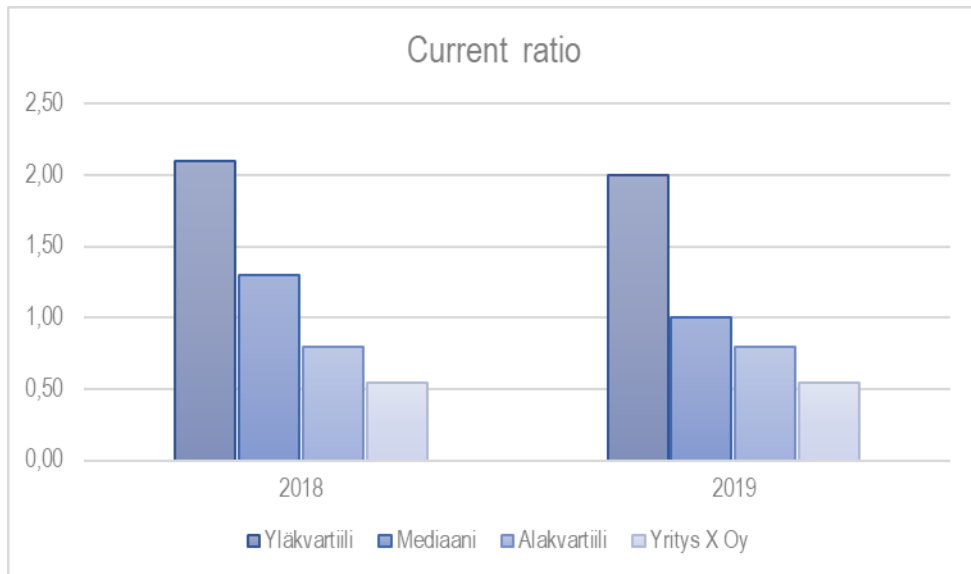
7.3 Maksuvalmius

Tunnuslukuanalysissa maksuvalmiutta mitattiin quick ratiolla, current ratiolla, ostovelkojen ja myyntisaamisten kiertoajoilla, sekä koko pääoman kiertonopeudella. Toimiala-analysissa kaikkia näitä tunnuslukuja, pääoman kiertonopeutta lukuun ottamatta, verrattiin Finnveran tilinpäätöstilastoihin. Pääoman kiertonopeuden tunnuslukua ei voitu verrata toimialaan, sillä Finnveran tilinpäätöstilastoissa pääoman kiertonopeudelle ei ollut toimialakohtaisia vertailulukuja.

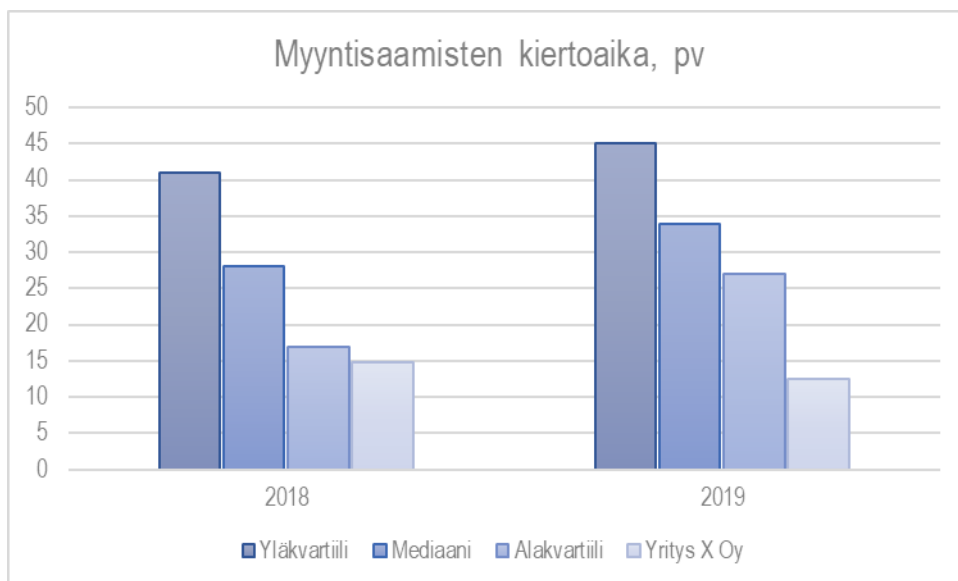
KUVIO 32. Yrityksen X Oy quick ratio verrattuna toimialaan

Kuviossa 32 on verrattu yrityksen X Oy quick ratiota toimialaan. Vuonna 2018 yrityksen tunnusluvun arvo jää hieman toimialan alakvartiilin alle. Vuonna 2019 tunnusluvun arvo on myös toimialan alakvartiilia huonompi, mutta tänä vuonna ero alakvartiiliin on huomattavasti suurempi. Yrityksen quick ratio on huonolla tasolla toimialaan nähden molempina vertailuvuosina.

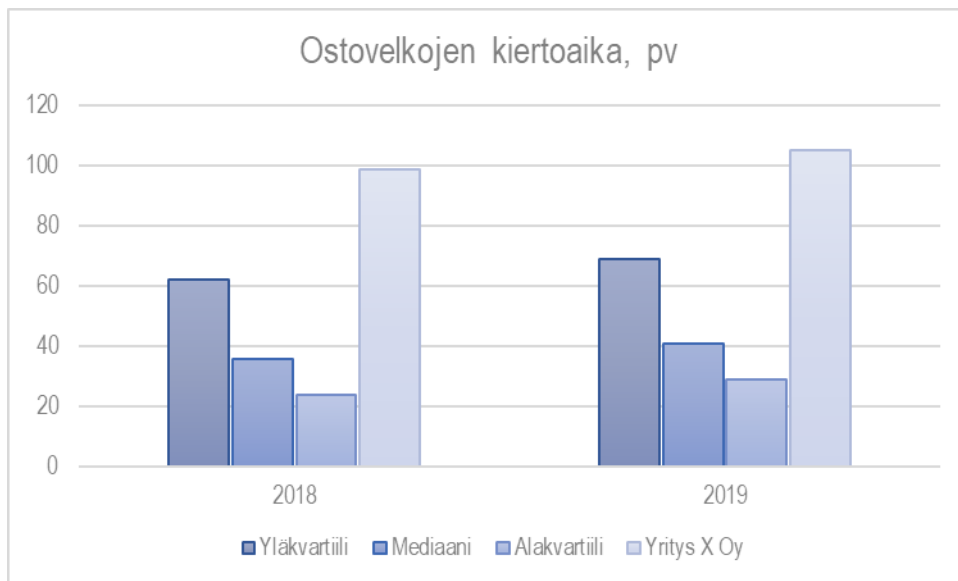
KUVIO 33. Yrityksen X Oy current ratio verrattuna toimialaan

Kuviossa 33 on verrattu yrityksen X Oy current ratiota toimialaan. Tunnusluvun arvo saa molempina vertailujakson vuosina toimialan alakvartiilia heikomman arvon. Yrityksen current ratio on siis heikolla tasolla molempina vuosina toimialaan nähden.

KUVIO 34. Yrityksen X Oy myyntisaamisten kiertoaika päivinä verrattuna toimialaan

Kuviossa 34 on verrattu yrityksen X Oy myyntisaamisten kiertoaikaa toimialaan. Myyntisaamisten kiertoaika on ollut molempina vuosina alle alakvartiilin, mikä tarkoittaa sitä, että yritys saa myyntisaamiset nopeasti verrattuna toimialaan.

KUVIO 35. Yrityksen X Oy ostovelkojen kiertoaika päivinä verrattuna toimialaan

Kuviossa 35 on verrattu yrityksen X Oy ostovelkojen kiertoaikaa toimialaan. Tunnusluvun arvo on sijoittunut molempina vuosina yli yläkvartiiliin. Yrityksellä menee ostovelkojen takaisin maksuun huomattavasti toimialan yrityksiä pidempään.

8 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuloslaskelman ja taseen prosenttilukumuotoisia tilinpäätöksiä tarkastelemalla voidaan todeta, että yritys X Oy on pystynyt parantamaan tulostaan merkittävästi tehostamalla kulurakennettaan. Taseen vastaavaa puolen taserakenne on pysynyt suhteellisen samana vuodesta toiseen. Vastattavaa puolelta nähdään, että yritys on pystynyt kasvattamaan oman pääoman määrää ja puolestaan vähentämään vierasta pääomaa suhteessa taseen loppusummaan.

Yrityksen X Oy tuloslaskelman trendianalysista nähdään, että vaikka yrityksen liikevaihto on pienentynyt, käyttökate on parantunut, sillä yritys on supistanut kulujaan. Kulujen supistuminen on merkittävin tekijä myös tuloksen paranemisessa. Taseen puolen trendianalysista voidaan nähdä, että vieraan pääoman määrä on vähentynyt vertailukaudella. Myös oman pääoman määrän nähdään kasvaneen. Yrityksen pääomarakenteen kehityksen voidaan todeta olleen positiivista vuosien välillä.

Jotta tilinpäätösanalyysistä saataisiin muodostettua kattavampi kokonaiskuva, laadittiin kannattavuudesta, vakavaraisuudesta sekä maksuvalmiudesta yhteenvedot. Taulukoissa on esitetty yritykselle X Oy lasketut tunnusluvut vuosilta 2018–2020, sekä miten tunnusluvut ovat sijoittuneet asteikolla *heikko-tyydyttävä-hyvä* Yritystutkimus ry:n sekä Alma talentin ohjearvoihin ja Finnveran tilinpäätöstilastoihin nähden.

TAULUKKO 3. Yrityksen X Oy kannattavuuden yhteenveto

	2018	Ohjearvo	Toimiala	2019	Ohjearvo	Toimiala	2020	Ohjearvo
Käyttökate-%	5,32 %	Hyvä	Hyvä	0,78 %	Heikko	Hyvä	10,04 %	Hyvä
Nettotulos-%	1,00 %	Hyvä	Tyydyttävä	-3,90 %	Heikko	Heikko	4,81 %	Hyvä
Sijoitetun pääoman tuotto-%	-	-	-	-6,16 %	Heikko	Heikko	44,64 %	Hyvä
Oman pääoman tuotto-%	-	-	-	-3,97 %	Heikko	-	44,45 %	Hyvä

Taulukossa 3 on kuvattu yrityksen X Oy kannattavuuden yhteenveto vertailuvuosien aikana. Kannattavuus on ollut hyvällä tasolla sekä tuloksen, että pääoman tuoton osalta vuosina 2018 ja 2020. Vuosi 2019 on ollut kannattavuuden osalta heikko, sillä sekä voittoprosentit että pääomantuotto-prosentit ovat olleet heikolla tasolla. Sijoitetun pääoman tuotto on ollut vuonna 2019 oman pääoman tuottoa heikommalla tasolla. Vuonna 2020 sijoitetun pääoman tuotto verrattuna oman pääoman tuottoon on kuitenkin parantunut.

Vuosi 2020 on ollut selkeästi kannattavuuden osalta vahvin vuosi, jolloin tunnusluvut ovat olleet riittävällä tasolla. Voittoprosenttien nousu johtuu aine- ja tarvikekäytön, ulkopuolisten palveluiden, henkilöstökulujen ja liiketoiminnan muiden kulujen supistumisesta. Huomattavaa on myös liiketoiminnan muiden tuottojen suuri kasvu vuonna 2020. Voidaan olettaa, että yrityksen toiminta myös jatkuu kannattavana.

TAULUKKO 4. Yrityksen X Oy vakavaraisuuden yhteenveto

	2018	Ohjearvo	Toimiala	2019	Ohjearvo	Toimiala	2020	Ohjearvo
Omavaraisuusaste, %	24,48 %	Tyydyttävä	Tyydyttävä	18,20 %	Heikko	Tyydyttävä	28,24 %	Tyydyttävä
Nettovelkaantumisaste	1,44	Heikko	-	2,32	Heikko	-	1,30	Heikko
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	33,10 %	Hyvä	Tyydyttävä	35,45 %	Hyvä	Tyydyttävä	33,88 %	Hyvä

Taulukossa 4 on kuvattu yrityksen X Oy vakavaraisuuden yhteenveto. Omavaraisuusaste on ollut jokaisena vuonna Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan heikolla tai tyydyttävällä tasolla, ja toimialaan verrattuna tyydyttävällä tasolla. Nettovelkaantumisaste on ollut ohjearvojen mukaan heikolla tasolla jokaisena vuonna. Tunnuksluvun tavoitearvo on alle yksi, joten vuosina 2018 ja 2020 yritys X Oy on päässyt lähelle tavoitearvoa. Nettovelkaantuneisuutta voitaisiin parantaa kasvattamalla omaa pääomaa. Suhteellista velkaantuneisuutta kuvaava velkaprosentti on ollut ohjearvoihin nähden hyvällä tasolla, mutta toimialaan verrattuna tyydyttävä. Yrityksen vakavaraisuuden voidaan todeta olevan tyydyttävällä tasolla.

TAULUKKO 5. Yrityksen X Oy maksuvalmiuden yhteenveto

	2018	Ohjearvo	Toimiala	2019	Ohjearvo	Toimiala	2020	Ohjearvo
Quick ratio	0,30	Heikko	Heikko	0,28	Heikko	Heikko	0,34	Heikko
Current ratio	0,54	Heikko	Heikko	0,54	Heikko	Heikko	0,68	Heikko
Myyntisaamis- ten kiertoaika, pv	15	-	Hyvä	13	-	Hyvä	22	-
Ostovelkojen kiertoaika, pv	99	-	Hyvä	106	-	Hyvä	69	-
Pääoman kier- tonopeus	-		-	2,18	-	-	2,11	-

Taulukossa 5 on kuvattu yrityksen X Oy maksuvalmiuden yhteenveto vertailuvuosien aikana. Voidaan todeta, että yrityksen X Oy lyhyen aikavälin maksuvalmius on ollut koko tarkastelujakson ajan heikko. Se on kuitenkin parantunut vuonna 2020. Vuoden 2020 parantunutta maksuvalmiutta selittää saadut ennakot, jotka pienentävät lyhytaikaisen vieraan pääoman määrää ja näin ollen parantavat yrityksen kykyä selviytyä lyhyen ajan maksuvelvoitteista. Yrityksen X Oy olisi hyvä kasvattaa rahoitusomaisuuden määrää tai puolestaan pyrkiä vähentämään lyhytaikaisen vieraan pääoman määrää, jotta lyhyen ajan maksuvalmius parantuisi. Näin ollen yrityksellä olisi paremmat mahdollisuudet selviytyä joka hetki kaikista maksuvelvoitteistaan ja talouden riskeistä. Yrityksen ei myöskään tarvitsisi turvautua liialliseen korolliseen lyhytaikaiseen velkaan rahoittaakseen maksuvelvoitteensa, mikä puolestaan parantaa maksuvalmiutta.

Toimialaan verrattuna myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertajat ovat hyvällä tasolla. Vuonna 2019 ostovelkojen kiertoaika on kuitenkin todella pitkä, mikä ei ole tavoiteltavaa. Yrityksen X Oy heikosta maksuvalmiudesta voidaan päätellä, että pitkät ostovelkojen kiertajat voivat johtuvat maksuvaikeuksista. Ostovelkojen kiertoaika lyhentyi vuonna 2020, jolloin sen voidaan todeta parantuneen.

Yhteenvedon perusteella voidaan todeta, että vertailukaudelta vuosi 2019 oli yritykselle X Oy ylivoimaisesti heikoin. Yrityksessä on kuitenkin selkeästi tehty korjausliikkeitä vuonna 2020, sillä kaikki tunnusluvut ovat saaneet huomattavasti parempia arvoja edeltäviin vuosiin verrattuna. Vuoden 2020 tunnuslukujen arvot saivat jopa vuotta 2018 parempia arvoja, vaikka sitä edelsi todella vaikea vuosi 2019. Yrityksen kannattaisi kuitenkin edelleen kiinnittää huomiota maksuvalmiuden parantamiseen.

Finnveran tilinpäätöstilastot eivät olleet valmistuneet vuodelle 2020 opinnäytetyötä tehtäessä, joten toimiala-analyysi jäi hieman suppeaksi. Kuitenkin vuoden 2020 yritykselle X Oy lasketuista tunnusluvuista voidaan nähdä suuri parannus edeltävään vuoteen. Myös edeltäneiden vuosien toimialatilastojen arvoihin vertaamalla voidaan olettaa, että yrityksen X Oy taloudellinen tilanne myös toimialaan nähden on parantunut vuonna 2020.

Tilinpäätösanalyysin perusteella yritystä X Oy kehoitetaan edelleen tarkkailemaan käyttökatteeseen vaikuttavia kulueriään ja pitämään ne maltillisina. Tunnusluvuista erityisesti maksuvalmiuden tunnuslukuja olisi hyvä tarkkailla. Vaikka yrityksen vakavaraisuus oli tyydyttävällä tasolla, on tarpeellista huomata, että sekä Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin, että toimialan keskimääräisiin tunnuslukuihin verrattuna osa tunnusluvuista on ollut heikolla tasolla. Tämän takia myös vakavaraisuuden tunnuslukuihin kannattaa kiinnittää huomiota. Yrityksen olisi myös hyvä jatkaa tilinpäätösanalyysien laatimista valittujen tunnuslukujen avulla vuosittain.

9 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia tilinpäätösanalyysi yritykselle X Oy, jossa haettiin vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Minkälainen on yrityksen taloudellinen tilanne?
- Minkälainen on yrityksen taloudellinen asema verrattuna toimialaan?

Yrityksen taloudellista tilaa ja sen kehitystä oli mielekästä ja hedelmällistä analysoida. Koottu tietoperusta tuki analyysin tekemistä todella hyvin. Yrityksen talouden analyysimenetelminä käytimme suunniteltuja tunnuslukuanalyysejä, prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä sekä trendianalyysejä. Prosenttilukumuotoisesta tilinpäätöksestä sekä trendianalyysistä sai muodostettua hyvän yleiskäsityksen yrityksen taloudesta. Tunnuslukujen analysointi antoi puolestaan syvällisempää tietoa eri tilinpäätöseristä. Saimme muodostettua tunnuslukuanalyysin avulla kattavan kokonaiskuvan yrityksen kannattavuudesta, vakavaraisuudesta sekä maksuvalmiudesta eri vertailuvuosilta.

Toiseen asetettuun tutkimuskysymykseen ei löydetty niin syvällistä vastausta, kuin oli toivottu. Yrityksen taloudellisen aseman selvittäminen toimialaan verrattuna osoittautui suunniteltua suppeammaksi. Yrityksen tunnuslukuanalyyseissä laskettuja tunnuslukuja oli tarkoitus verrata toimialanalyysin avulla toimialan Finnveran tilinpäätöstilastoihin kolmelta päättyneeltä tilikaudelta. Vuoden 2020 tilinpäätöstilastot eivät olleet kuitenkaan vielä valmistuneet. Tilinpäätöstilastojen puuttuminen rajasi toimialaan vertailtavat tilikaudet kahteen. Tämän lisäksi osassa valituissa tunnusluvuissa laskennassa käytettiin kahden vuoden tilinpäätöserien keskiarvoa, joka rajasi näiden tunnuslukujen osalta toimialavertailun ainoastaan vuoteen 2019. Vaikka toimialavertailu jäi suunniteltua suppeammaksi, tähän valitut tunnusluvut olivat kuitenkin oleellisia.

Vuosi 2020 oli yrityksen vahvin vuosi laskettujen tunnuslukujen perusteella, joten toimialavertailu olisi ollut mielenkiintoista tehdä myös tältä tilikaudelta. Finnveran tilinpäätöstilastojen sijaan yrityksen X Oy tunnuslukuja olisi mahdollisesti ollut tuloksellisempaa verrata tiettyihin valittuihin kilpailijoihin. Tällöin myös toimialanalyysistä olisi voitu saada kattavampi.

Opinnäytetyön aiheen merkitys korostui tutkimusta tehtäessä. Koimme jo alussa, että tilinpäätösanalyysi on tärkeää ja ajankohtaista tehdä, sillä yritykset saavat niistä tärkeää informaatiota. Tutkimuksen edetessä eri tilinpäätöserien vaikutus yrityksen taloudelliseen menestymiseen tarken-

tui ja syvälinen ymmärrys yrityksen taloudellisesta kokonaisuudesta laajeni. Erityisesti tunnuslukujen laskeminen havainnollisti tilinpäätöserien vaikutusta yrityksen taloudelliseen menestymiseen. Myös tilinpäätösanalyysien merkitys eri sidosryhmille tarkentui.

LÄHTEET

Alma Talent. Tunnuslukuopas. Hakupäivä 18.4.2021. <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas>.

Ikäheimo, Seppo, Laitinen, Erkki K., Laitinen, Teija & Puttonen, Vesa 2014. Yrityksen taloushallinto tänään. Vaasa: Vaasan yritysinformaatio 2014.

Kaisanlahti, Timo, Leppiniemi, Jarmo & Leppiniemi, Raili 2017. Tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: Alma Talent.

Kallunki, Juha-Pekka 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum.

Kallunki, Juha-Pekka & Kytönen, Erkki 2002. Uusi tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Kauppakaari.

Kirjanpitoasetus 1336/1997. Hakupäivä 22.3.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>.

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapani 2019. Helsinki: Alma Talent.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2004. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2013. Yritysrahoitus. Helsinki: Edita.

Petersen, Christian, Plenborg, Thomas & Kinserdal Finn 2017. Financial statement analysis: Valuation, credit analysis, performance evaluation. Bergen: Fagbokforlaget.

Revsine, Lawrence, Collins, Daniel W., Johnson, W. Bruce, Mittelstaedt, H. Fred & Soffer, Leonard C 2015. Financial reporting & analysis. McGraw-Hill Education.

Salmi, Ilari 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita.

Salmi, Ilari 2020. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita.

Salmi, Ilari & Rekola-Nieminen, Leena 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita.

Seppänen, Harri 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

TEM-Tilastopalvelu 2020. Finnveran tilinpäätöstilastot. Hakupäivä 19.04.2021. https://tem-tilastopalvelu.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton__Finnvera/Finnvera.px/table/tableViewLayout1/.

Tomperi, Soile 2020. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita.

Tuomi-Sorjonen, Pia 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja verotus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Vilkkumaa, Matti 2010. Yrityksen menestyksen mittarit: tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Yritystutkimus ry 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Yritys X Oy. Tilinpäätökset 2018–2020.